

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU
Yhdessä enemmän

”Täällä voit oppia kaiken” - Maahan muuttaneiden naisten kokemuksia WahvaNainen-toimintamallista

Seppälä, Anu

2018 Laurea

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Yhdessä enemmän

Laurea-ammattikorkeakoulu

”Täällä voit oppia kaiken” -
Maahan muuttaneiden naisten kokemuksia WahvaNainen-
toimintamallista

Anu Seppälä
Sosionomikoulutus
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2018

Anu Seppälä

”Täällä voit oppia kaiken” - Maahan muuttaneiden naisten kokemuksia WahvaNainen-toimintamallista

Vuosi 2018 Sivumäärä 40

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Nicehearts ry:n WahvaNainen-toimintamallin asiakkaiden kokemusten kautta, onko toimintamalli saavuttanut sille asetetut tavoitteet. WahvaNainen-toimintamallissa tehtävällä työllä pyritään maahan muuttaneiden naisten kotoutumiseen ja voimaantumiseen matalan kynnyksen palveluohjauksen ja naisten vuorovaikutusta ja kieli- ja yhteiskunnallista osaamista lisäävän ryhmätoiminnan kautta. Toimintamalli täydentää viiranomaisten palveluja.

Opinnäytetyön aihe on yhteiskunnallisesti merkittävä ja ajankohtainen. Aihetta lähestyttiin kuvaamalla maahan muuttaneiden kotoutumista ja sopeutumista uuteen kulttuuriin, sopeutumismotivaatioon vaikuttavia tekijöitä, kotouttamistyötä tekeviä tahoja, maahan muuttaneiden naisten kotoutumiseen liittyviä haasteita sekä voimaantumista henkilökohtaisena tunteena.

Opinnäytetyössä annettiin ääni toimintamallin asiakkaille, koska heillä on paras tieto omasta tilanteestaan ja kokemuksistaan. Opinnäytetyön aineisto kerättiin puolistrukturoitujen haastattelujen avulla, ja aineisto analysoitiin teoriaohjaavan sisällönanalyysin menetelmää käyttäen.

Tuloksista selvisi, että WahvaNainen-toimintamalli on vahvistanut asiakkaidensa suomen kielen taitoa, lisännyt heidän tietojaan suomalaisesta yhteiskunnasta, antanut asiakkaille hyvänolontunnetta, luonut verkostoja eri ikäisten ja eri taustoista tulevien naisten välille ja mahdollistanut ystävyyssuhteiden syntyminen. Näiden eri osa-alueiden vahvistuminen on myös lisännyt asiakkaiden sopeutumismotivaatiota heidän nykyiseen kotimaahansa ja voimaannuttanut asiakkaita toimijoiksi. Toimintamallin työn voidaan nähdä johtaneen myös asiakkaiden kotoutumiseen. Asiakkaiden kokemukset vastaavat WahvaNainen-toimintamallin tavoitteisiin.

Asiasanat: Kotoutuminen, maahanmuuttajanaiset, sopeutumismotivaatio, voimaantuminen

Anu Seppälä

“You can learn everything in here” - Immigrant women’s experiences of WahvaNainen operation model

Year	2018	Pages	40
------	------	-------	----

The objective of this thesis was to study, through client experiences, whether the operation model of WahvaNainen has reached its targets. WahvaNainen’s operation model offers low-profile case management as well as social and educational group activities for immigrant women, in order to support their integration and empowerment. The operation model complements the services offered by authorities.

The theme of this thesis is topical and significant in today’s society. The theme is approached by describing the integration process, the factors influencing the motivation to adapt, the sites which organize and offer integration services, the questions concerning the integration of immigrant women, as well as empowerment as a personal feeling of inner power.

The data was collected by semi-structured interviews of the clients because the hypothesis was that the women themselves have the best knowledge of their situation and experiences. The collected data was dealt with by theory directive content analysis method.

The results show that WahvaNainen’s operation model has had many positive effects on its clients’ lives. These include strengthened language skills, increased knowledge of Finnish society, feelings of wellbeing, as well as new networks and friendship between women of different ages and backgrounds. Furthermore, empowering the women in these areas has also increased their motivation to adapt to their current home country. In other words, the operation model has also supported the women in their integration process. Therefore, the clients’ experiences meets the goals of WahvaNainen’s operation model.

Keywords: empowerment, immigrant women, integration, motivation to adapt

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Maahanmuuton ja kotoutumisen taustaa	7
2.1	Maahanmuutto ja maahan muuttaneet	7
2.2	Integraatio ja kotoutuminen	8
2.3	Akkulturaatio.....	9
2.4	Kulttuuriin sopeutuminen ja motivaatio	10
2.5	Maahan muuttaneiden naisten kotoutumisen haasteita.....	11
3	Kotouttamistyö Suomessa	13
3.1	Suomen valtion määrittelemiä kotouttamisen kehityssuuntia	13
3.2	WahvaNainen-toimintamallissa tehtävä kotouttamistyö	14
3.2.1	Palveluohjaus ja ryhmätoiminnot	15
3.2.2	Voimaantuminen yhtenä työn tavoitteena.....	16
4	Opinnäytetyön toteutus.....	17
4.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet.....	17
4.2	Haastattelut tiedonlähteenä	18
4.3	Aineiston keruu	19
4.4	Aineiston analyysi	19
4.5	Eettisyyden ja luotettavuuden arviointi	20
5	Tulokset.....	21
5.1	Elämäntilanne ennen asiakkuutta ja asiakkaiksi tulemisen polut	21
5.2	Asiakkaiden kokemukset työn vaikutuksista.....	23
5.3	Asiakkaiden tulevaisuuden toiveet.....	25
6	Johtopäätökset	27
6.1	Elämäntilanteen haasteet ennen asiakkuutta ja asiakkaaksi tulemisen väylä	27
6.2	Asiakkaiden kokemukset suhteessa työn tavoitteisiin	28
6.3	Kehittämisideoita	29
7	Pohdinta ja oman oppimisen arviointi.....	30
	Lähteet	32
	Kuviot	36
	Liitteet.....	37

1 Johdanto

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää, vastaavatko Nicehearts ry:n WahvaNainen-toimintamallin asiakkaiden kokemukset työlle asetettuihin tavoitteisiin ja mitä kehittämisideoita asiakkailla on toimintamallissa tehtävään työhön. Nicehearts ry:n WahvaNainen-toimintamalli tarjoaa Vantaalla Naisresurssikeskus Pihlajassa maahan muuttaneille naisille kulttuuri- ja sukupuolisensitiivista palveluohjausta ja ryhmätoimintaa, jolla pyritään maahan muuttaneiden naisten syrjäytymisen ehkäisemiseen, kotoutumisen, osallisuuden ja voimaantumisen tukemiseen sekä naisten välisten verkostojen ja vertaistuen luomiseen (Nicehearts ry: WahvaNainen-toimintamalli 2017). Sain opinnäytetyön aiheen WahvaNainen-toimintamallin työntekijöitä toimiessani toimintamallissa työharjoittelijana vuoden 2017 keväällä ja kesällä.

WahvaNainen-toimintamallin työn vaikutusten selvittämisellä on suuri merkitys toimintamallin työn kehittämisen kannalta, mutta myös laajemmin yhteiskunnallisesti. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen teettämässä selvityksessä on todettu, että maahan muuttaneiden naisten mahdollisuuksissa osallistua kotoutumista tukeviin palveluihin, koulutukseen, työelämään, järjestettyyn vapaa-ajan toimintaan ja kansalaisvaikuttamiseen olisi kehitettävää. Erityisen haastavassa asemassa ovat ne naiset, joilla on matala koulutustausta, korkea lapsiluku ja jotka ovat kotoisin konfliktialueilta, kuten Pohjois-Afrikasta ja Lähi-idästä. Näiltä alueilta kotoisin olevilla naisilla on muihin maahan muuttaneisiin naisiin verrattuna myös enemmän psyykkistä kuormittuneisuusoireilua, kuten mieliala- tai ahdistuneisuushäiriöitä tai muita mielenterveyshäiriöitä. (Selvitys maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta 2016, 9-11.) Valtio on asettanut erityisiksi kotouttamistoimien kehittämisen tavoitteiksi parantaa maahan muuttaneiden kotimaisten kielten taitoja, huomioida heidän erityistarpeitaan ja aktivoida heitä osallistumaan vapaa-ajan toimintaan ja järjestötoimintaan (Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019 ja valtioneuvoston periaatepäätös Valtion kotouttamisohjelmasta 2016, 14-15). Nicehearts ry-yhdistys on yksi niistä kansalaisyhteiskunnan tahoista, joka pyrkii vastaamaan valtion asettamiin kotouttamisen kehittämisen tavoitteisiin.

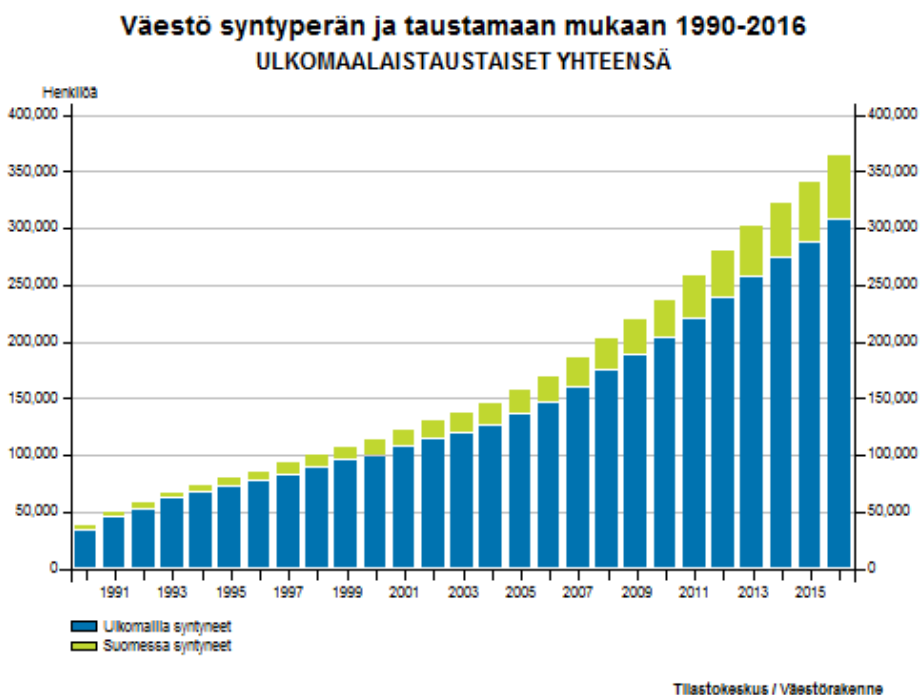
Opinnäytetyöni alussa käsittelen tarkemmin maahanmuuttoa ja maahan muuttaneita, integraatiota, kotoutumista, akkulturaatiota ja kulttuuriin sopeutumista sekä luon tarkemman katsauksen maahan muuttaneiden naisten kotoutumiseen ja kotoutumisen haasteisiin. Avaan valtion määrittelemiä kotouttamisen kehityssuuntia ja WahvaNainen-toimintamallissa tehtävää voimaantumista ja kotoutumista tukevaa työtä. Sen jälkeen esittelen opinnäytetyöni empiirisen osion; tutkielmani aineistona toimivat haastattelut, sekä niiden analyysin ja tulokset. Teen johtopäätöksiä vertaamalla tuloksia aiempiin tutkimuksiin ja teoriaan. Lopuksi pohdin opinnäytetyöni onnistumista ja omaa oppimisprosessiani.

2 Maahanmuuton ja kotoutumisen taustaa

Käsittelen tässä luvussa maahan muuttaneita ja heidän kotoutumistaan Suomeen. Tarkastelen maahanmuuton syitä, maahan muuttaneista käytettyjä käsitteitä, integraatio- ja kotoutumisprosessia, kulttuuriin sopeutumista, sekä maahan muuttaneiden naisten kotoutumisen haasteita. Luvun ei tarkoitus olla kattava kuvaus maahanmuutosta ja maahan muuttaneista, vaan käsitellä keskeisiä opinnäytetyön aiheeseen liittyviä käsitteitä ja teorioita.

2.1 Maahanmuutto ja maahan muuttaneet

Suomeen muuttaneiden määrä on kasvanut tasaisesti 1990-luvulta lähtien. Vuonna 2016 ulkomaalaistaustaisia, tässä yhteydessä heitä, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa tiedossa oleva vanhempi on syntynyt ulkomailla, oli Suomessa 364 787, eli 6,6 prosenttia Suomen väestöstä (kuvio 1). (Ulkomaalaistaustaiset 2017.) Vuoden 2015 lopulla Suomessa asuvista ulkomaalaistaustaisista 48,7 prosenttia oli naisia (Maahanmuuttajat väestössä 2017). Ulkomaalaistaustaisten suurin taustamaaryhmä oli vuonna 2016 entisestä Neuvostoliitosta tulleet, ja seuraavaksi suurimpiin ryhmiin kuuluivat Viro, Somalia, Irak ja entinen Jugoslavia. Taustamaalla tarkoitetaan maata, jossa ulkomaalaistaustaisen vanhemmat, ensisijaisesti biologinen äiti, on syntynyt. (Ulkomaalaistaustaiset 2017.)

Kuvio 1. Ulkomaalaistaustaiset yhteensä. Lähde: Tilastokeskus.

Vuonna 2014 toteutetun Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi (UTH)-tutkimuksen mukaan maahan muuttaneista suurin osa on muuttanut Suomeen perhesyiden takia; yli puolet on muuttanut Suomeen perheen ja rakkauden takia. Tutkimuksen mukaan vajaa viidennes oli muuttanut työn vuoksi ja joka kymmenes opiskelun vuoksi. (Sutela & Larja 2015, 16.) Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen teettämässä selvityksen mukaan (Selvitys maahanmuuttajajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta 2016, 9) miehet muuttavat Suomeen yleensä naisia useammin työn, koulutuksen tai pakolaisuuden takia, kun taas naiset muuttavat miehiä useammin perheen takia. Vuoden 2014 lukumäärissä ei näy viimeisen syksystä 2015 kasvaneita turvapaikanhakuun ja pakolaisuuteen liittyviä muuttosyitä (Gothóni & Siirto 2016, 9-10). Maahanmuuttosyistä riippumatta ulkomaalaistaustaiset ovat ”hyvin monimuotoinen ryhmä äidinkielen, kielitaidon, kulttuuritaustan, koulutustason ja monen muun tekijän suhteen” (Kaksisuuntainen kotoutuminen-tavoiteohjelma 2015, 8).

Myös maahan muuttaneista käytettävien käsitteiden kirjo on laaja. Heitä kutsutaan muun muassa maahanmuuttajiksi, maahanmuuttajataustaisiksi, toisen/kolmannen polven maahanmuuttajiksi, ulkomaalaistaustaisiksi, ulkomaan kansalaisiksi, ulkomailla syntyneiksi, vieraskielisiksi ja uussuomalaisiksi. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 17-18.) Maahanmuuttaja-käsite on näistä käytetyin, mutta ulkomaalaistaustaiset mieltävät sen itse usein hankalana ja leimavana, koska siinä on vierauden ja pysyvästi jatkuvan muuton kaiku. Maahanmuuttaja-käsitteen koetaan toisin sanoen kuvaavan huonosti ulkomaalaistaustaisten moninaisuutta. (Säävälä 2011, 9.) Erikoistutkija Minna Säävälä (2011, 9) luonnehtii mielestäni hyvin, että ”maahanmuuttaja on sananmukaisesti se, joka tekee muuttoa --- mutta jos ihminen on muuttanut maahan ajat sitten, hän on pikemminkin ”maahan muuttanut””. Käytän tässä opinnäytetyössä käsitteitä maahan muuttanut ja ulkomaalaistaustainen.

Osa ulkomaalaistaustaisista on pakolaisia, turvapaikanhakijoita tai siirtolaisia. Tuomas Martikainen ja Marja Tiilikainen määrittelevät (2007, 18), että pakolaisella tarkoitetaan pakolaisleireiltä kiintiöpakolaisina saapuneita tai itsenäisesti turvapaikkaa hakeneita ja saaneita henkilöitä. Siirtolaisella viitataan työn takia maahan muuttaneeseen henkilöön. Ei-ulkomaalaistaustaisia kutsutaan usein kantaväestöksi tai valtaväestöksi. (Martikainen & Tiilikainen 2007, 17-18.) Käytän opinnäytetyössäni termiä valtaväestö, koska se kuvaa mielestäni hyvin valtaväestön määrää suhteessa maahan muuttaneisiin ja ulkomaalaistaustaisiin.

2.2 Integraatio ja kotoutuminen

Integraatiolla tarkoitetaan perinteisesti prosessia, jonka yhteydessä maahan muuttanut asettuu vastaanottavaan yhteiskuntaan, on kanssakäymisissä valtaväestön kanssa, ja luo uusia so-

siaalisia verkostoja. Integraatio nähdään kaksisuuntaisena prosessina, jossa myös vastaanotettava yhteiskunta muuttuu; vastaanottavassa yhteiskunnassa tehdään uusia rakenteellisia järjestelyjä maahanmuuttajien poliittisten, sosiaalisten ja kulttuurillisten tarpeiden täyttämiseksi. (Garcés-Mascreñas & Penninx 2016, 11.) Tutkijat Garcés-Mascreñas & Penninx (2016) määrittelevät integraation olevan yhteiskuntaan hyväksytyksi tulemisen prosessi. Heidän mukaansa maahan muuttaneet voivat tulla tai olla tulematta hyväksytyiksi yhteiskuntaan kolmella eri ulottuvuudella. Näitä ulottuvuuksia ovat juridis-poliittinen eli valtiollinen ulottuvuus, sosio-ekonominen eli taloudellinen ulottuvuus ja kulttuuris-uskonnollinen eli kansakuntaan liittyvä ulottuvuus. Garcés-Mascreñasin ja Penninxin mielestä olisi tärkeää ottaa aiempaa enemmän huomioon maahan muuttaneiden suhde vastaanotettavaan yhteiskuntaan, eli se, kuinka heidät hyväksytään yhteiskunnan osaksi näillä edellä mainitulla ulottuvuudella. (Garcés-Mascreñas & Penninx 2016, 14.) Myös suomalaiset tutkijat Anne Alitolppa-Niitamo ja Minna Säävälä (2013, 7) toteavat integraation edellytyksenä olevan sen, että yhteiskunta sen mahdollistaa.

Suomalaisessa viranomaispuheessa ja tutkimuksessa käytetään käsitettä kotoutuminen integraation synonyymina (Martikainen & Tiilikainen 2007, 19). Lain kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) 3 §:ssä todetaan kotoutumisen olevan sekä maahanmuuttajan että yhteiskunnan kehitystä, joka tapahtuu vuorovaikutuksen kautta. Lain mukaan kotoutumisen tavoitteena on tarjota maahan muuttaneelle tiedot ja taidot yhteiskunnassa ja työelämässä toimimista varten, mutta myös tukea maahan muuttaneen mahdollisuuksia oman kielen ja kulttuuriin säilyttämiseen (1386/2010). Kotoutumista voidaan tarkastella monista eri näkökulmista käsin; yksilön, perheen, yhteisön ja yhteiskunnan tasoilla (Martikainen & Tiilikainen 2007, 24).

2.3 Akkulturaatio

Akkulturaation käsite liittyy läheisesti integraatioon ja kotoutumiseen. Akkulturaatiolla tarkoitetaan ilmiötä, jossa kahden eri kulttuurin ryhmät kohtaavat ja ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Vuorovaikutuksen seurauksena joko toinen tai molemmat ryhmät muuttuvat (Redfield, Linton & Herskovits 1936, Berryn 1997, 7 mukaan). John W. Berryn määritelmän mukaan (1997, 9) on olemassa neljä toisistaan eroavaa akkulturaatiostrategiaa; assimilaatio, separaatio, marginalisaatio ja integraatio (Kuvio 2).

		Onko kulttuurin piirteiden säilyttäminen tärkeää?	
		Kyllä	Ei
Onko suhteiden ylläpitäminen muihin valtaryhmiin tärkeää?	Kyllä	INTEGRAATIO	ASSIMILAATIO
	Ei	SEPARAATIO	MARGINALISAATIO

Kuvio 2. Akkulturaatiostrategiat John W. Berryn (1997, 10) mukaan.

Assimilaatiolla tarkoitetaan strategiaa, jossa henkilö ei halua säilyttää omaa kulttuuri-identiteettiään, vaan hakee päivittäistä kanssakäymistä valtakulttuurin kanssa. Separaatiolla tarkoitetaan päinvastaista tilannetta: henkilö haluaa pitää kiinni omasta kulttuuristaan, eikä halua olla kanssakäymisissä valtakulttuurin kanssa. Mikäli henkilö ei halua elää alkuperäisen kulttuurinsa mukaisesti, muttei myöskään olla tekemisissä uuden kulttuurin kanssa, puhutaan marginalisaatiosta. Useimmiten tähän on syynä pakotettu kulttuurinmenetys, sekä syrjäytyminen tai syrjintä. Onnistuneimmaksi akkulturaatiostrategiaksi koetaan integraatio, jossa henkilö haluaa sekä säilyttää oman kulttuuri-identiteettinsä, että olla päivittäisessä kanssakäymisessä valtakulttuurin kanssa. (Berry 1997, 9-10.) Carla Schubert toteaa (2013, 66), että tosielämässä näin selkeä jako on hyvin harvinainen, ja ”monesti yksilö asettuu näissä toimintatavoissa enemmänkin jatkumoon siinä käyttäkö tiettyä tapaa paljon tai vähän”. Tutkijoiden Berry, Poortings, Segall ja Dasen (2002, 371) mukaan akkulturaation onnistumisessa on tärkeintä mahdollisuus oman kulttuurin ja käytöstopojen säilyttämiseen ja erilaisten kulttuuri-identiteettinsä säilyttäneiden etnokulttuuristen ryhmien välinen vuorovaikutus. Karmela Liebkind lisää tähän (2000, 19), että akkulturaation onnistumiseen vaikuttaa ratkaisevasti valtaväestön suhtautuminen maahan muuttaneisiin ja maan sosiaalinen ja poliittinen ilmapiiri.

2.4 Kulttuuriin sopeutuminen ja motivaatio

Tutkimusten mukaan kotoutuminen ei ole helppo prosessi, vaan se aiheuttaa stressiä niin ennen muuttoa kuin muuton jälkeenkin, ja tutkimuksissa on todettu, että maahan muuttaneilla on valtaväestöä useammin stressiä ja muuta psyykkisiä oireilua. Erityisen paljon stressiä vaikuttaa aiheuttavan muuton jälkeinen elämä itselle vieraan kulttuurin keskellä, jossa arjen totut käyttäytymismallit poikkeavat omista ja kommunikoinnissa on käytettävä uutta, vierasta kieltä. (Schubert 2013, 63, 64, 72.)

Maahan muuttaneet tuntevat useimmiten stressiä samoissa kotoutumisprosessin vaiheissa, sillä integraation ja kulttuuriin sopeutumisen polku on kaikilla maahan muuttaneilla melko yhteneväinen. Yksi tunnetuimmista kulttuuriin sopeutumisen ja kulttuurisen identiteetin malleista on Suen ja Suen malli vuodelta 2008. Mallin mukaan maahan muuttanut käy läpi viisi eri sopeutumisvaihetta, jotka ovat konformisuusvaihe, jossa uuteen kulttuuriin suhtaudutaan arvostavasti, ristiriitavaihe, jossa uutta kulttuuria aletaan kyseenalaistamaan, torjuntavaihe, jossa uuteen kulttuuriin suhtaudutaan torjuvasti, itsetutkisteluvaihe, jossa maahan muuttaneen tunteet alkavat tasoittumaan sekä integraation vaihe, jossa hyväksytään sekä uusi kulttuuri että oma alkuperäinen kulttuuri. (Sue & Sue 2008, 243.)

Irja Pietilä (2010) on tutkinut kulttuuriin sopeutumista motivaation näkökulmasta. Hän totesi tutkimuksessaan, että suurimmalla osalla niistä maahan muuttaneista, jotka aikoivat asua Suomessa pitkään, oli korkea motivaatio sopeutua yhteiskuntaan. Nämä pitkään Suomessa asuneet tai pitkäaikaista asumista suunnittelevat halusivat olla aktiivisia suomalaisessa yhteiskunnassa; oppia kieltä, työskennellä ja seurata politiikkaa. Hän kuitenkin totesi, että eräät tekijät laskivat maahan muuttaneiden sopeutumismotivaatiota. Näitä olivat kielitaito-ongelmat, tunne ulkopuolisuudesta ja hatarat suhteen valtaväestöön, sääolosuhteet, yksinolo kotona, sukulaisten kaipaaminen sekä työpaikan puuttuminen. (Pietilä 2010, 140-159, 190.)

Pietilä totesi tutkimuksessaan (2010), että yksi oleellisimmista sopeutumismotivaation määrään vaikuttavista tekijöistä oli sosiaalisen vuorovaikutuksen määrä suomalaisen valtaväestön kanssa; ystävyys- ja muut suhteet valtaväestöön kuuluvien kanssa auttoivat oleellisella tavalla sopeutumisessa. Hän tarkensi tutkimuksessaan, että vuorovaikutussuhteet auttavat sopeutumisessa sosiokulttuurisen oppimisen ja dialogisuuden kautta. Sosiokulttuurinen oppiminen ja dialogisuus johtavat molemminpuoliseen ymmärrykseen ja haluun oppia lisää. (Pietilä 2010, 193-194, 211-212.) Sosiokulttuurinen oppiminen tarkoittaa oppimista ideoiden, tiedon, kokemusten ja tunteiden jakamiseen perustuvan kommunikaation kautta (Korhonen 2005, Pietilän 2010, 85 mukaan).

2.5 Maahan muuttaneiden naisten kotoutumisen haasteita

Sosiaali- ja terveysministeriön teettämässä selvityksestä vuodelta 2016 (Selvitys maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta 2016, 9) käy ilmi, että maahan muuttaneiden naisten ja miesten tasa-arvokysymyksissä olisi kehitettävää monella eri osa-alueella; muun muassa naisten mahdollisuuksissa osallistua kotoutumista tukeviin palveluihin, koulutukseen ja työelämään. (Selvitys maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta 2016, 9-11). Tässä kohtaa tulee tosin huomioida, että kaikki maahan

muuttaneet naiset eivät koe tavoitteekseen suomalaista itsenäistä ja riippumatonta naisen mallia, ja se voi vaikuttaa heidän haluunsa osallistua kotoutumispalveluihin ja työelämään. Tutkimuksissa on kuitenkin todettu monien taustamaaryhmien perhemallien ja tapojen lähenyneen suomalaisia. (Martikainen&Tiilikainen 2007, 401-402.)

Selvityksen mukaan tasa-arvokysymykset koskevat selkeimmin naisia, jotka ovat saapuneet Suomeen pakolaisina konfliktialueilta, kuten Pohjois-Afrikasta ja Lähi-idästä. Kyseisiltä alueilta tulevat naiset ovat usein pelkän perustutkinnon suorittaneita ja heillä on paljon lapsia, mikä vaikuttaa naisten mahdollisuuksiin osallistua kotoutumispalveluihin ja työelämään. (Selvitys maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta 2016, 9-11.) Tasa-arvokysymysten lisäksi Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta kotoisin olevilla naisilla on muihin maahan muuttaneisiin naisiin verrattuna enemmän psyykkistä kuormittuneisuusoireilua (Koponen, Jokela, Skogberg, Castaneda, Suvisaari, Laatikainen & Koskinen 2015, 161). Tämän taustalla on oletettavasti samanlaisia tekijöitä kuin Marja Tiilikaisen tutkimuksessaan haastattelevilla somalinaisilla: huolta kotimaan tilanteesta ja kotimaahan jääneistä sukulaisista, ja suomalaisessa arjessa selviytymisestä (Tiilikainen 2007, 265).

Suurin osa Suomeen muuttaneista naisista on miehiä koulutetumpia, mutta koulutustaustasta huolimatta ulkomaalaistaustaisten naisten työttömyysaste on miehiä korkeampi (Selvitys maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta 2016, 10). Valtaväestöön verrattuna maahan muuttaneet naiset ovat tyypillisemmin määräaikaissa työsuhteissa (Harakkamäki 2007, 379). Kotimaisia kieliä puhuvat naiset työllistyvät Suomessa parhaiten ja toisaalta ei-eurooppalaisia kieliä puhuvat naiset huonoiten. Kaikissa maahanmuuttajaryhmissä puutteellista kielitaitoa pidetään merkittävimpänä esteenä työllistymiselle (Selvitys maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta 2016, 10). Jaakkola ja Reuter totesivat tutkimuksessaan (2007, 356), jonka kohteena olivat entisen Neuvostoliiton alueelta Suomeen muuttaneet naiset, että ”nuoruus ja Suomessa hankittu pidempi koulutus, erittäin hyvä suomen kielen taito ja vähintään viiden vuoden asumisaika Suomessa selittivät eniten naisten työllistymistä”. Suomeen muuttamisen syy ja perhemuoto vaikuttivat työllistymiseen siten, että jos naiset olivat muuttaneet Suomeen työn takia, he myös työllistyivät paremmin. Ydinperheessä eläneet naiset olivat parhaimmassa asemassa työllistymisen kannalta, yksinhuoltajaäidit taas heikoimmassa asemassa, koska heidän kohdallaan huono-osaisuus vaikutti kasautuvan. (Jaakkola & Reuter 2007, 356-357.)

Maahan muuttaneista naisista osa kuuluu maahan muuttaneiden perustamiin yhdistyksiin, joissa jaetaan tietoa, annetaan vertaistukea ja pyritään vaikuttamaan vähemmistöryhmien asemaan. Huomioitavaa kuitenkin on, että suurin osa yhdistyksiin kuuluvista naisista on itse korkeasti koulutettuja tai heidän puolisonsa ovat. Miikka Pyykkösen tekemän haastattelun

mukaan kulttuuriin ja uskontoon liittyvät tekijät vaikuttavat naisten vähäisempään osallistumiseen somalien ja afganistanilaisten yhdistyksissä. (Pyykkönen 2007, 109.) Tästä voi vetää johtopäätöksen, että heikommin koulutetut naiset ja erityisesti Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta kotoisin olevat naiset ovat yleisesti ottaen vähemmän mukana osallisuutta ja sosiaalisia verkostoja kasvattavassa yhdistystoiminnassa kuin korkeammin koulutetut ja muilta alueilta tulevat naiset.

Eräät taustamaaryhmät ovat Suomessa korostuneesti naisvaltaisia, kuten thaimaalaiset naiset (Maahanmuuttajat väestössä 2017). Yksi selittävä syy on siinä, että näistä maista maahan muuttaneet naiset ovat avioituneet valtaväestöön kuuluvien miesten kanssa (Solmitut avioliitot 2017). Kansainväliset avioliitot ulkomaan kansalaisten ja Suomen kansalaisten välillä päättyvät tilastollisesti huomattavasti useammin eroon kuin Suomen kansalaisten keskenään sopimat liitot. Syistä ei löydy tarkkaa tutkimustietoa, mutta tutkija Minna Säävälä kirjoittaa, että kulttuuri- ja ajattelutapojen eroavaisuudet ovat yksi avioliiton päättymiseen johtava tekijä. (Säävälä 2011, 35.)

3 Kotouttamistyö Suomessa

Edeltävän alaluvun yhteenvedona voi todeta, että maahan muuttaneilla naisilla voi olla elämässään haasteita, jotka vaikeuttavat kotoutumista ja onnistuneimman akkulturaatiostrategian, integraation, toteutumista. Nämä naiset saattavat tarvita erityistä tukea kotoutumiseensa. Käsittelen tässä luvussa Suomen valtion määrittelemiä kotouttamisen kehityssuuntia sekä WahvaNainen-toimintamallissa tehtävää kotouttamistyötä.

3.1 Suomen valtion määrittelemiä kotouttamisen kehityssuuntia

Laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) 3 §:ssä määritellään, että kotouttaminen tarkoittaa viranomaisten ja muiden tahojen työtä, jolla tähdätään kotoutumisen monialaiseen edistämiseen ja tukemiseen. Kotouttamisen toimenpiteet ja palvelut määritellään maahan muuttaneen henkilökohtaisessa kotoutumissuunnitelmassa. Kotoutumista edistäviä palveluja tuottavat julkiset palvelut, yksityiset organisaatiot ja järjestöt, mutta myös vapaaehtois- ja maahanmuuttajayhteisöt. (Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019 ja valtioneuvoston periaatepäätös Valtion kotouttamisohjelmasta 2016, 18.)

Suomen valtio näkee maahanmuuton ja kotoutumiseen investoimisen erittäin tärkeänä tekijänä Suomen talouskasvulle ja hyvinvoinnille (Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019

ja valtioneuvoston periaatepäätös Valtion kotouttamisohjelmasta 2016, 22). Valtion kotouttamisohjelmassa työntekoa pidetään oleellisena kotoutumisen mittarina, koska se lisää kotouttamisohjelman määritelmän mukaan paitsi maahan muuttaneiden hyvinvointia, myös Suomen valtion työllisyyden kehitystä. Valtion kotouttamisohjelmassa todetaan, että työllistymisen esteitä ovat kielitaidon ja verkostojen puute sekä työnantajien ja yhteiskunnan asenteet. Valtio on tästä johtuen asettanut erityisiksi kotouttamistoimien kehittämisen tavoitteiksi parantaa maahan muuttaneiden kotimaisten kielten taitoja, huomioida heidän erityistarpeitaan ja aktivoida heitä osallistumaan vapaa-ajan toimintaan ja järjestötoimintaan. Kielitaitojen parantamiseksi valtio on asettanut tavoitteen tukea matalan kynnyksen kieliryhmiä, joissa maahan muuttaneet voivat oppia kieltä valtaväestöön kuuluvien henkilöiden kanssa. (Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019 ja valtioneuvoston periaatepäätös Valtion kotouttamisohjelmasta 2016, 14-15, 38, 51.)

Laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010) 31 §:n 1 momentissa todetaan, että kotouttamista tulee kehittää paikallistaholla eri viranomaisten ja muiden toimijoiden välisenä yhteistyönä. Laissa tarkennetaan, että ”yhteistyöhön osallistuvat kunta, työ- ja elinkeinotoimisto ja poliisi sekä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestävät järjestöt, yhdistykset ja yhteisöt” (1386/2010). Vuonna 2015 valmistuneen UTH-tutkimuksen mukaan (Nieminen & Larja 2015, 53-54) maahan muuttaneista 11 prosenttia koki tarvitsevansa viranomaisten tarjoamien palveluiden lisäksi järjestöjen tarjoamia kotouttamispalveluita; kotoutumista edistäviä kursseja tai toimintaa. Kotoutumiskursseja kokivat tarvitsevansa eniten Saharan eteläpuolisesta Afrikasta ja Aasiasta muuttaneet, Suomeen opiskelemaan tulleet, pakolaiset sekä alle viisi vuotta Suomessa asuneet. Ulkomaalaistaustaisista 17 prosenttia koki kotouttamispalveluiden kielenopetuksen ja 13 prosenttia työllistymistä edistävien kurssien tarjonnan riittämättömäksi. (Nieminen & Larja 2015, 53-54.)

3.2 WahvaNainen-toimintamallissa tehtävä kotouttamistyö

Vantaalla, Espoossa ja Lappeenrannassa toimiva Nicehearts ry on rekisteröity yhdistys ja niin ollen osa suomalaista kansalaisyhteiskuntaa, johon lukeutuu järjestötoiminnan ohella muun muassa kansalaistoiminta, kirkkokunnat, uskonnolliset järjestöt, ammattiyhdistystoiminta ja puolueet (Kansalaisyhteiskunnan määritelmä ja sisältö 2017). Nicehearts-yhdistys on yksi niistä kansalaisyhteiskunnan tahoista, joka pyrkii vastaamaan valtion asettamiin kotoutumisen kehittämisen tavoitteisiin ja täydentämään viranomaisten palveluita. Nicehearts ry:n toiminnan kohderyhmänä ovat tytöt ja naiset, ja yhdistyksessä työskennellään Kyösti Rauniota lainaten (2009, 176) ”sosiaalialan ydintehtävän parissa”, sillä työn päämääränä on syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden edistäminen. Yhdistys pyrkii tavoitteeseensa tukemalla toimintaan

osallistuvien voimaantumista sekä edistämällä tasa-arvoa ja eri kulttuuritaustaisten ja erikäisten ihmisten vuorovaikutusta ja verkostoja. (Nicehearts ry: Meidän tarina 2018.)

Nicehearts ry:n Vantaan alueella toimivan WahvaNainen-toimintamallin kohderyhmänä ovat aikuiset maahan muuttaneet naiset. WahvaNainen-toimintamallin tavoitteet vastaavat Niceheartsin yleisiä tavoitteita, ja tavoitteisiin pyritään tarjoamalla matalan kynnyksen yksilökohtaista palveluohjausta, ja ryhmätoimintaa, joka lisää naisten vuorovaikutusta ja kieli- ja yhteiskunnallisia osaamista. WahvaNainen-toimintamallin työote on kulttuuri- ja sukupuoli-sensitiivinen. (Nicehearts ry: WahvaNainen-toimintamalli 2017.) Kulttuurisensitiivisyydellä tarkoitetaan ytimekkäästi ilmaistuna halua ymmärtää erilaisesta kulttuuritaustasta tulevaa henkilöä. Kulttuurisensitiivisen työotteen onnistumisessa on oleellista, että työntekijä tunnistaa oman kulttuuritaustansa vaikutuksen toimintaansa ja ymmärtää, että maahan muuttaneet saattavat tarvita kokonaisvaltaisempaa ja pidempikestoista tukea ja ohjausta kuin valtaväestöön kuuluvat. (Kulttuurisensitiivinen työote sosiaali- ja terveystalveissa 2017.) Sukupuolisensitiivisyydellä taas tarkoitetaan pyrkimystä tunnistaa ja kyseenalaistaa ”mahdollisuuksia kaventavia sukupuolittuneita käytäntöjä” (Sukupuolisensitiivisyys 2017).

3.2.1 Palveluohjaus ja ryhmätoiminnot

WahvaNainen-toimintamallin palveluohjauksella pyritään käsitteen määritelmän mukaisesti järjestämään eri tahojen ja toimijoiden palveluista asiakkaalle sopiva yksilöllinen kokonaisuus, ja vahvistamaan asiakkaan omia voimavaroja ja toimintakykyä (Valokivi 2002, 165; Ala-Nikkola & Sipilä 1996, Raunio 2009, 175-176 mukaan.) Kaija Hännisen mukaan (2007, 11-12) palveluohjauksen onnistumisessa on tärkeää dialogisuus, avoimuus, tasa-vertaisuus ja luottamuksellisuus, ja näitä asioita painotetaan myös WahvaNainen-toimintamallin työssä. WahvaNainen-toimintamallissa palveluohjausta annetaan kulttuurisensitiivisesti asiakkaan tarpeesta ja tilanteesta riippuen parista tapaamisesta yli kymmeneen ohjaukseen, eikä palvelujen käytölle ole säädetty määräaikoja. Ohjausta ja apua voidaan antaa yksittäisiin elämän haasteisiin, kuten uuden asunnon etsintään, tai sitten kokonaisvaltaisemmin, jolloin asiakasta voidaan auttaa esimerkiksi apteekissa ja lääkärissä asioinnissa, viranomaispalvelusten, -lomakkeiden ja -päätösten laadinnassa ja tulkitsemisessa, sekä monessa muussa seikassa. Palveluohjauksen katsotaan auttavan erityisesti niitä maahan muuttaneita, joiden kotoutuminen on hankalaa, ja Kaija Hännisen tekemän systemaattisen kirjallisuuskatsauksen tulosten mukaan palveluohjaus vaikutti myönteisesti maahan muuttaneiden elämään (Hänninen 2007, 28, 45). Kyösti Raunio mukaan palveluohjausta on helpompi toteuttaa muiden toimijoiden kuin sosiaalitoimistojen taholta, koska sosiaalitoimistojen työn rasitteena ovat säädökset, suuret asia-

kasmäärät ja kiire (Raunio 2009, 176-177). WahvaNainen-toimintamallin työntekijöiden mukaan suurin osa palveluohjaukseen tulevista asiakkaista ohjautuukin WahvaNainen-toimintamalliin viranomaisten kautta, kun viranomaisten resurssit, lähinnä ajalliset, ovat loppuneet.

Ryhmätoimintoja WahvaNainen-toimintamalli järjesti Vantaalla vuonna 2017 tiistaista torstaihin. Tiistaisin Naisresurssikeskus Pihjalassa Vantaan Tikkurilassa tiloissa kokoontui Teetä ja sympatiaa-ryhmä, jossa järjestettiin monenlaista asiakkaiden toivomaa ohjelmaa levyraadista käsitöihin, ruoanlaittoon, hemmotteluihin ja retkiin. Teetä ja sympatiaa-ryhmässä keskusteltiin myös naisten elämään liittyvistä asioista, ja naiset olivat vuorovaikutuksessa paitsi ohjaajien kanssa, myös keskenään. Kyseiseen ryhmään osallistui myös vapaaehtoisina toimivia valtaväestöön kuuluvia naisia. Tiistai-iltapäivisin Tikkurilan kirjastossa kokoontui ATK-ryhmä, jossa naiset opettelivat käyttämään tietokonetta ja sen ohjelmia sekä Reittiopasta, sähköpostia ynnä muita internetin toimintoja. Keskiviikkoisin järjestön tiloissa Tikkurilassa kokoontui kaksi suomen kielen ryhmää; Luetaan yhdessä-verkoston ryhmä sekä Luova kirjoittaminen-ryhmä. Luetaan yhdessä-ryhmässä asiakkaat lukivat oppikirjoja ja sanomalehtiä Luetaan yhdessä-verkoston vapaaehtoisten kanssa, ja Luova kirjoittaminen-ryhmässä treenattiin suomen kielen kirjoittamista hauskojen ja vaihtelevien tehtävien kautta vapaaehtoisen opettajan johdolla. Torstaisin WahvaNainen-toimintamallin työntekijöitä siirtyi päiväksi Vantaan Myyrmäkeen, jossa kokoontui toinen Teetä ja sympatiaa-ryhmä. Torstai-iltapäivisin Myyrmäessä annettiin myös palveluohjausta asiakkaille, joiden oli helpompi tulla tapaamaan ohjaajia Myyrmäkeen kuin Tikkurilaan.

3.2.2 Voimaantuminen yhtenä työn tavoitteena

Voimaantumisen tukeminen on yksi WahvaNainen-toimintamallin työn keskeisistä tavoitteista ja siihen tähdätään toimintamallin molemmilla toimintamuodoilla, sekä palveluohjauksella että ryhmätoiminnoilla. Juha Siitonen on määritellyt (1999, 93) voimaantumiskäsitteen seuraavalla tavalla:

”Voimaantuminen on ihmisestä itsestään lähtevä prosessi: voimaa ei voi antaa toiselle. Se on henkilökohtainen ja sosiaalinen prosessi, jota ei tuota tai aiheuta toinen ihminen. Voimaantuminen on prosessi tai tapahtumasarja, jonka kannalta toimintaympäristön olosuhteet (esim. valinnanvapaus ja turvalliseksi koettu ilmapiiri) voivat olla merkityksellisiä, ja tämän vuoksi voimaantuminen voi olla jossain tietyssä ympäristössä todennäköisempää kuin toisessa. Voimaantunut ihminen on löytänyt omat voimavaransa. Hän on itse itseään määräävä ja ulkoisesta pakosta vapaa. Voimaantumisosiossessissa toinen ihminen ei ole häntä voimaannuttanut, vaan hän on itse tullut voimaantuneeksi”.

Voimaantuminen on Siitosen mukaan ytimekkäästi ilmaistuna sisäistä voimantunnetta (1999, 61). Siitosen mukaan voimaantumisen osaprosessit voidaan jakaa päämääriin, kykyuskomuksiin, kontekstiuskomuksiin ja emootioihin. Ne ovat toisiinsa kytkeytyneitä ja merkityssuhteessa keskenään. Päämäärät-osaprosesseihin kuuluvat henkilön toivotut tulevaisuuden tilat, vapaus ja arvot. Kykyuskomukset-kategorian osia ovat minäkäsitys, itseluottamus ja itsearvostus, tehokkuuskomukset, itsesäätely sekä vastuu. Kontekstiuskomuksiin lukeutuvia voimaantumisen tekijöitä ovat hyväksyntä, arvostus, luottamus ja kunnioitus, ilmapiiri, toimintavapaus, autenttisuus sekä yhteistoiminta, kollegiaalisuus ja tasa-arvoisuus. Emootiot-kategorian osia ovat säätelevä ja energisoiva toiminta, positiivinen lataus, toiveikkaus, onnistuminen ja epäonnistuminen, eettisyys ja ihmisen äänen kuunteleminen. Vaikka toinen ihminen ei voi voimaannuttaa toista, voi hän tukea voimaantumista vahvistamalla voimaantumisen eri osa-alueita. (Siitonen, 1999, 118-157.)

4 Opinnäytetyön toteutus

Käsittelen tässä luvussa opinnäytetyöni tarkoitusta ja tavoitteita, haastatteluja opinnäytetyöni tiedonlähteenä, sekä aineiston keruuta ja analyysia. Arvioin myös luvun lopuksi tutkielmani eettisyyttä ja luotettavuutta.

4.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

WahvaNainen-toimintamallin työntekijät kokivat tarpeelliseksi selvittää toimintamallin asiakkaiden kokemuksia ja niiden perusteella sitä, vastaavatko asiakkaiden kokemukset toimintamallin työn tavoitteita. Asiakkaiden mielipiteiden ja kokemusten selvittämisen ja analysoinnin koettiin olevan tärkeää paitsi toiminnan kehittämisen kannalta, myös yhteiskunnallisesti kyseisenlaisen maahan muuttaneille naisille räätälöidyn palveluohjaus- ja ryhmätoimintatyön toimivuuden selvittämiseksi. WahvaNainen-toimintamallin työntekijät kysyivät, voisinko toteuttaa asiakkaiden haastattelut osana sosionomiopintojeni B0239 Työn kehittämisen harjoittelua ja analysoida haastattelut opinnäytetyössäni. Suostun tähän innostuneesti, koska koin aiheen olevan tärkeä ja motivoiva.

Vastatakseni opinnäytetyön tavoitteeseen, määrittelin tutkimuskysymykseksi ja alakysymyksiksi:

1. Minkälaisia kokemuksia asiakkailla on WahvaNainen-toimintamallin työstä?

1.1. Vastaavatko asiakkaiden kokemukset toimintamallille asetettuja tavoitteita?

1.2. Mitä kehittämisideoita aineistosta nousee esille?

4.2 Haastattelut tiedonlähteenä

Koin, että voisin vastata tutkimuskysymyksiini asiakkaiden haastattelujen kautta, ja tätä ehdottivat myös toimintamallin työntekijät. Haastattelut toimivat siis tutkielman resurssina, tiedonlähteenä (Paul ten Have 2004, 8, Ruusuvuoren&Tiittulan 2005, 10 mukaan). Haastateltavien valinnassa ei käytetty ennakkokarsintaa, vaan haastateltaviksi pyydettiin kaikkia toimintamallin nykyisiä ja entisiä asiakkaita, koska tavoitteena oli saada mahdollisimman kattava ja monipuolinen käsitys toimintamallin asiakkaiden kokemuksista. Haastattelusta kerrottiin toukokuun 2017 alussa yhdistyksen tiloissa Naisresurssikeskus Pihlajassa Vantaalla, minkä lisäksi haastattelumainosta jaettiin kaikille kiinnostuneille. Lisäksi WahvaNainen-toimintamallin työntekijät lähestyivät asiakkuutensa päättäneitä naisia sähköpostein. Olimme sopineet ennakoon, että noin 10-15 ensimmäisenä ilmoittautunutta haastateltaisiin. Haastatteluun ilmoittautui lopulta 14 WahvaNainen-toimintamallin nykyistä tai entistä asiakasta. Osan asiakkuus oli jo päättynyt työ- tai opiskelupaikan saamisen myötä, mutta suurimman osan asiakkuus oli edelleen aktiivinen.

Pyrin WahvaNainen-toimintamallin työntekijöiden toiveesta tutustumaan haastateltaviin naisiin noin kuukauden ajan ennen haastattelujen toteuttamista. Tutustumisen tarkoituksena oli luottamuksellisen suhteen rakentuminen, koska työntekijät uskoivat, että haastateltavat vastaisivat rehellisemmin ja monipuolisemmin, jos he kokisivat minut luotettavaksi henkilöksi. Toteutin haastattelujen valmistelussa siis humanistista metodia, sillä ”siinä ajatellaan, että jos tutkija ystävystyy informanttien kanssa ja jos informantit luottavat tutkijaan, he ovat tälle myös rehellisiä” (Alasuutari 2011, 97).

4.3 Aineiston keruu

Päätin toteuttaa tiedonkeruun henkilökohtaisina kasvokkain toteutettuina haastatteluina strukturoidun lomakehaastattelun sijaan. Koin, että voisin kasvokkain toteutetussa haastattelussa selvittää lomakehaastattelua paremmin kysymyksenasetteluita ja varmistaa vastauksia lisäkysymyksillä, ja haastateltavat voisivat ilmaista itseään monipuolisemmin ja yksityiskohtaisemmin. Toisin sanoen arvelin, että mikäli toteuttaisin haastattelut strukturoituina lomakehaastatteluina, haastateltavat eivät välttämättä ymmärtäisi kaikkia kysymyksiä tarkoittamallani tavalla heidän vaihtelevan suomen kielen taitonsa takia, ja lisäksi arvelin, että osa heistä saattaisi unohtaa vastata kyselyyn. Haastattelin asiakkaita yhdistyksen tiloissa ja haastatteluihin varattiin riittävästi aikaa, jotta haastattelut pystyttiin toteuttamaan kiireettömästi. Asiakkaille tämä merkitsi myös sitä, että he olivat varanneet aikaa haastatteluun, eikä haastattelutilannetta häirinnyt mikään ulkopuolinen seikka, kuten lapset tai työkiireet.

Tekemäni haastattelurunko oli puolistrukturoitu (liite 1), sillä puolistrukturoiduissa haastatteluissa osa haastattelun näkökohdista on päätetty, mutta ei kaikkia (Hirsjärvi & Hurme 2001, 47). Kysymyslomakkeessani kysymykset olivat kaikille haastateltaville samat, mutta en kysynyt kysymyksiä välttämättä samassa järjestyksessä kaikilta, vaan haastattelut etenivät haastateltavien ehdoilla. Haastateltavien ei myöskään tarvinnut vastata jokaiseen kysymykseen, jos he kokivat jonkin kysymyksen hankalaksi tai liian henkilökohtaiseksi. Toteutin haastattelut siis teemahaastattelun keinoin, sillä teemahaastattelussa haastattelun aihepiirit ovat tiedossa, mutta kysymysten muoto ja järjestys voivat vaihdella (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2008, 203).

Nauhoitin haastattelut yhdistykseltä saamallani nauhurilla. Haastattelujen tekemisen jälkeen litteroin nauhoitetun aineiston kuuntelemalla sen uudelleen ja kirjoittamalla sen tekstimuotoon. Olin lisäksi tehnyt haastattelujen aikana muistiinpanoja, mitkä autoivat litteroinnissa. Litteroinnissa oli muistiinpanoista huolimatta mittava työ, sillä litteroin 14 haastattelua, joiden kesto oli puolesta tunnista yli tuntiin.

4.4 Aineiston analyysi

Analysoin litteroinnin kautta saadun haastatteluaineiston laadullisen analyysin avulla. Pertti Alasuutari kirjoittaa (2011, 39), että laadullisessa analyysissä pyritään selkeyttämään ja pelkistämään havainnot ja tekemään johtopäätöksiä tutkittavasta asiasta. Analysoin tekstimuotoon litteroitua aineistoani sisällönanalyysillä, jonka kautta aineisto tiivistetään ja järjeste-

tään selkeään muotoon säilyttämällä kuitenkin koko ajan sen sisältämä tieto. Tarkemmin ottaen sisällönanalyysini oli teoriaohjaavaa, sillä teoriaohjaavassa analyysissä teoreettiset käsitteet tuodaan valmiina, ilmiöstä jo tiedettyinä, käsitteinä (Tuomi&Sarajärvi 2009, 108, 117). Teoriaohjaavan analyysissä teorioihin myös palataan lopuksi, kun verrataan saiko teoria ja siitä johdettu hypoteesi eli tutkimuskysymys, tukea aineistolta (Eskola 2010, 182-183).

Loin sisällönanalyysin tueksi excel-taulukon, johon merkitsin kaikkien haastateltujen vastaukset omille riveilleen niin, että vastaukset samoihin kysymyksiin olivat allekkain. Sen jälkeen yhdistin kaikki samat vastaukset erillisellä excel-välilehdellä. Tämän jälkeen lisäsin vastausten sekaan otsikoita vastauksissa esiin tulleiden ja toistuneiden teemojen, kuten ”yksinäisyys” ja ”suomen kielen puute”, mukaan. Siirsin kaikki samaa teemaa käsittelevät vastaukset allekkain, eli pelkistin aineistoa yhdistämällä vastauksia teemojen alle. Tämän jälkeen poimin aineistosta tärkeimmät teemat laskemalla yhteen samaa teemaa käsittelevät vastaukset. Säilytin koko ajan mukana tiedon, kuka oli vastannut mitäkin, koska esimerkiksi työssäkäyvän ja eläkeläisen vastausten erottaminen toisistaan oli tärkeää aineiston ymmärtämisen kannalta (Alasuutari 2011, 33). Siirsin excel-taulukossa yhteenvetämäni vastaukset analyysin jälkeen word-tiedostoon, ja kirjoitin tulokset kirjalliseen muotoon.

4.5 Eettisyyden ja luotettavuuden arviointi

Otin haastattelujen ja koko opinnäytetyön toteuttamisessa huomioon osallistujien perusoikeudet, kuten vapaaehtoisuuden, itsemääräämisoikeuden ja yksityisyyden suojan. Haastatteluista ja haastattelujen syistä tiedotettiin nykyisille asiakkaille yhteistilaisuudessa ja entisille asiakkaille sähköpostiviestein. Haastatteluun osallistumiselle ei ollut kuitenkaan sosiaalista painetta eikä haastateltavia painostettu muillakaan keinoin osallistumaan. Haastateltavat ilmoitautuivat itse haastateltaviksi, ja pyysin ennen haastattelun tekoa haastateltavilta kirjallisesti suostumuksen haastattelun ja tutkielman tekemiseen. Heikon suomen kielen taidon omaavien asiakkaiden haastattelut toteutettiin tulkin välityksellä väärinymmärrysten välttämiseksi. Järjestin haastattelut yksilohaastatteluina, koska haastatteluissa kysyttiin henkilökohtaisia ja joillekin vaikeitakin asioita. Haastattelujen aikana haastateltavia ei pyritty manipuloimaan eikä kysymyksillä johdattelemaan vastaamaan tietyllä tavalla. Tiedostin, että haastattelujen järjestäminen yhdistyksen tiloissa ja haastattelujen tarkoituksesta kertominen voisivat vaikuttaa asiakkaiden haluun vastata positiivisemmin kuin jos haastattelut olisi järjestetty muualla eikä haastattelujen tarkoituksesta olisi kerrottu etukäteen. Koin kuitenkin haastattelujen aikana, että asiakkaat olivat rehellisiä ja kertoivat avoimesti sekä positiivisia että negatiivisia näkemyksiään. Haastattelujen jälkeen noudatin vaitiolovelvollisuutta ja säilytin aineistoa turvallisesti tietokoneella salasanan takana. Valmiista opinnäytetyöstäni ei käy ilmi tutkittavien

henkilöllisyydet ja asian varmistamiseksi en liittänyt suoriin lainauksiin haastateltavaan liittyviä tietoja, kuten litterointikoodeja. Haastatteluaineistot, niin nauhoitetut kuin litteroidutkin, tuhoataan opinnäytetyön julkaisemisen jälkeen. (Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi 2009, 18-21.)

Tutkielmani luotettavuus ja validiteetti eli pätevyys perustuvat tutkimusprosessin tarkkaan kuvaamiseen. Pyrin kuvaamaan niin haastatteluaineistoa, tuloksia kuin johtopäätöksiäkin yksityiskohtaisesti, havainnollistavasti ja selkeästi. Tutkielmassani on lisäksi huomioitu realistisen luotettavuusnäkömyksen mukaisesti sisäinen validiteetti eli teoreettisten ja käsitteellisten määrittelyjen sopusointu, sekä ulkoinen validiteetti eli aineiston ja johtopäätösten välisen suhteen pätevyys. (Eskola & Suoranta 1998, 213-214.) Mäkelän (1990, Eskolan & Suorannan 1998, 215 mukaan) määritelmän mukaisesti laadullisen aineiston arvioinnissa tulee lisäksi kiinnittää huomiota aineistojen yhteiskunnalliseen merkittävyyteen ja analyysin kattavuuteen. Tutkielmani aihe on yhteiskunnallisesti merkittävä ja olen pyrkinyt analysoimaan aineistoani kattavasti.

5 Tulokset

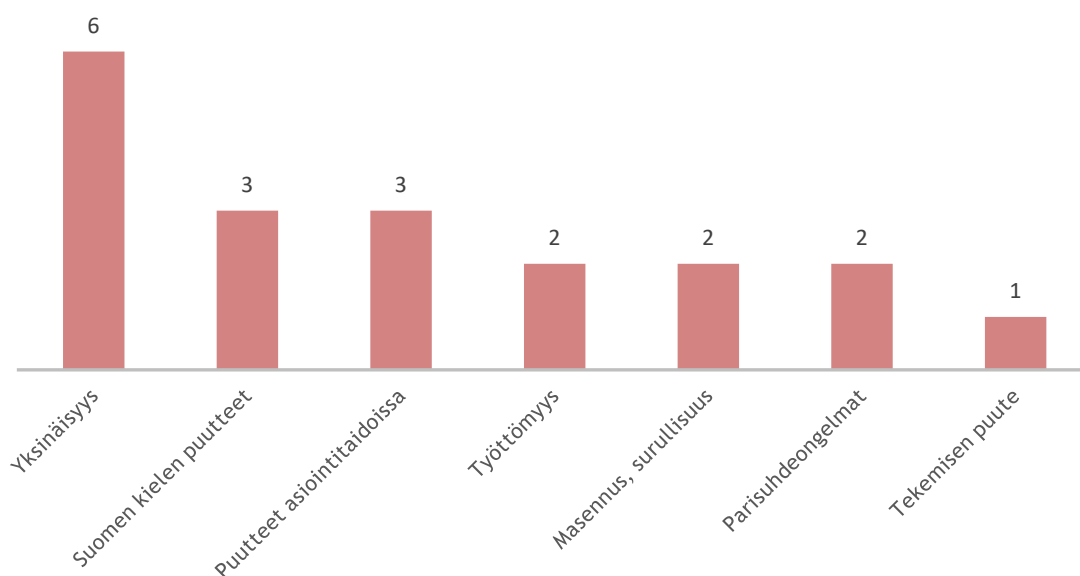
Esittelen tässä kappaleessa haastatteluista analyysin kautta saamani tulokset havainnollistavien kuvioiden ja kuvioita avaavan tekstin avulla. Käsittelen ensin haastateltujen elämäntilannetta ennen asiakkuutta ja asiakkaiksi tulemisen reittejä, sen jälkeen WahvaNainen-toimintamallin vaikutuksia asiakkaiden kokemana, ja lopuksi asiakkaiden kertomia tulevaisuuden toiveita itseään ja WahvaNainen-toimintamallin työtä koskien.

5.1 Elämäntilanne ennen asiakkuutta ja asiakkaiksi tulemisen polut

Haastateltavat kertoivat haastatteluissa olevansa kotoisin Kongosta, Vietnamista, Afganistanista, Filippiineiltä, Venäjältä, Pakistanista, Sri Lankasta, Thaimaasta, Syyriasta ja Virosta. He olivat asuneet Suomessa keskimäärin 11 vuotta. Haastatelluista seitsemän oli työikäisiä ja seitsemän eläkkeellä. Haastatelluista 13, eli yhtä lukuunottamatta kaikki, oli osallistunut WahvaNainen-toimintamallin ryhmätoimintoihin. Haastatelluista 10 oli osallistunut yksilökohtaiseen palveluohjaukseen, neljä taas ei ollut osallistunut siihen. Haastateltavien taustat ja tarpeet toimintamallin palveluille poikkesivat siis paljon toisistaan.

Haastateltavien elämäntilanteissa oli kuitenkin ennen Niceheartsin asiakkuutta osittain yhteisiä piirteitä (kuvio 3). Joidenkin elämässä oli ollut yksi selkeä haaste, mutta monilla useita. Useat haastatellut kertoivat, että heidän elämäänsä oli leimannut yksinäisyys ja sosiaalisten verkostojen pienuus. Kolme heistä oli kertomansa mukaan viettänyt päivät yksin kotona, kun mies oli ollut töissä ja lapset koulussa. Moni haastateltava kertoi myös olleensa masentunut, väsynyt tai surullinen ennen toimintaan osallistumista. Esimerkiksi yksi haastateltavista kertoi olleensa sairaseläkkeellä ja voineensa henkisesti huonosti ja halunneensa saada päiviinsä sisältöä. Toinen oli ollut ”masentunut, koska muutto tänne (Suomeen) oli minulle vaikea”. Haastateltavilla oli ollut myös puutteita suomen kielen taidoissa. Tähän mainittiin syiksi sekä se, että haastateltavat olivat yhtä haastateltavaa lainaten ”aina kotona, jossa kukaan ei puhu suomea”, että se, että haastateltavalla ei ollut töissä käydessään aikaa oppia suomen kieltä.

Elämäntilanteen haasteet ennen asiakkuutta

Kuvio 3. Elämäntilanteen haasteet ennen asiakkuutta.

Kolme haastateltavaa koki haastavaksi suomalaisessa yhteiskunnassa toimimisen ja omien asioiden itsenäisen hoitamisen. Heistä yksi ei ollut osannut käyttää tietokonetta ja Reittiopasta, eikä täyttää lomakkeita. Toinen haastateltava ei ollut tiennyt, kuinka asioida pankissa, maksaa laskuja ja kulkea bussilla. Kolmas sanoi tietäneensä vain asiat, jotka olivat helposti löydettävissä internetistä. Haastateltavista kaksi kertoi, että he olivat olleet työttömiä. Haastateltavat kertoivat myös parisuhdeongelmista, jotka tekivät elämästä ja kotoutumisesta hankalaa. Yksi haastateltava kertoi kärsineensä puhtaasti tekemisen puutteesta, koska oli eläkkeellä.

Haastateltavat olivat tulleet Nicehearts ry:n WahvaNainen-toimintamallin asiakkaiksi erilaisia polkuja pitkin. Viisi henkilöä kertoi kuulleen järjestöstä tuttavien ja ystävien kautta. Yhtä moni oli kuullut Niceheartsista ja WahvaNainen-toimintamallista erilaisten Vantaan kaupungin palveluiden kautta. TE-toimisto oli ohjannut kolme haastateltua ja toinen järjestö yhden henkilön WahvaNainen-toimintamallin asiakkaiksi.

5.2 Asiakkaiden kokemukset työn vaikutuksista

Haastateltavat nimesivät WahvaNainen-toiminnan vaikutuksiksi ajatusten ja tunteiden muuttumisen ja motivaation kasvun; uusien taitojen oppimisen; rauhan tunteen; suomen kielen oppimisen; sosiaalisen verkoston kasvamisen ja elinpiirin laajentumisen; sekä töiden saamisen (kuvio 4).

Kuvio 4. Asiakkaiden kokemukset toimintamallin vaikutuksista heidän elämäänsä.

Lähes kaikki haastatellut kertoivat ajatustensa ja tunteidensa muuttuneen positiivisella tavalla ja motivaationsa kasvaneen WahvaNainen-asiakkuuden aikana. Yksi haastateltu kuvaili motivaation kasvun näkyvän siinä, että hän on motivoituneempi tekemään muitakin asioita elämässä; hän kokeilee joka viikko jotakin uutta, esimerkiksi leipoo makeita herkuja. Toinen sanoi saavansa ryhmistä energiaa, jonka myötä hän jaksaa esimerkiksi lähteä ulos kävelylle.

Kolmas taas kertoi, että hänen motivaationsa sosiaaliseen kanssakäymiseen on kasvanut. Neljännen mukaan hänen motivaationsa tehdä asioita itse on kasvanut toimintaan osallistumisen myötä. Eräs haastateltu koki motivaationsa kasvaneen itsestä huolehtimisen kautta, mikä taas on juontunut ajatusten muuttumisesta.

Yksi haastateltu koki hyvänolontunnetta siitä, että ”luottamus on kasvanut ja asioita voidaan jakaa ilman pelkoa”. Toinen sanoi järjestön toimintaan osallistumisen auttaneen häntä jopa voittamaan masennuksen, koska ”Niceheartsilla on hyvä tunnelma ja kodin seinien ulkopuolella oleminen auttaa”. Yksi koki tunteidensa muuttuneen radikaalisti, koska hän koki löytäneensä itsensä Niceheartsilla ollessaan ja tuntevansa itsensä nykyään ikäistään nuoremmaksi. Myös eräs toinen haastateltu sanoi mieltävänsä itsensä nykyisin ikäistään nuoremmaksi ja sanoi, ettei haluaisi olla eläkeläinen. Hän kertoi järjestöllä käyvien nuorien ihmisten motivoivan häntä erityisen paljon. Hän kertoi myös tulleen itsevarmemmaksi toimintaan osallistumisen myötä, koska ennen hän pelkäsi useampia asioita. Kolmas henkilö kertoi olleensa nuorena tehokas, mutta ennen Niceheartsille tuloaan aina väsynyt. Hän tunsi saaneensa aikaisempaa energiaansa takaisin WahvaNainen-toimintamallin asiakkuuden aikana.

Puolet haastatelluista mainitsi toimintaan osallistumisen vaikutuksiksi rauhan tunteen; he kokivat olonsa nykyisin rauhallisemmaksi kuin ennen. Haastatellut kokivat esimerkiksi ryhmiin osallistumisen luoneen sisäistä rauhaa, koska se ”on saanut miettimään positiivisia asioita” ja opettanut uusia taitoja. Lisäksi monet mainitsivat hyvän ja rauhallisen tunteen syyksi Niceheartsin lämpimän ja hauskan tunnelman, jonka yksi vastaajista tiivistä sanomalla, että ”Niceheartsilla hymyillään ja nauretaan paljon”. Rauhallisuuden tunnetta oli lisännyt myös yksilöohjaus, jossa haastateltujen ongelmiin oli löytynyt ratkaisuja.

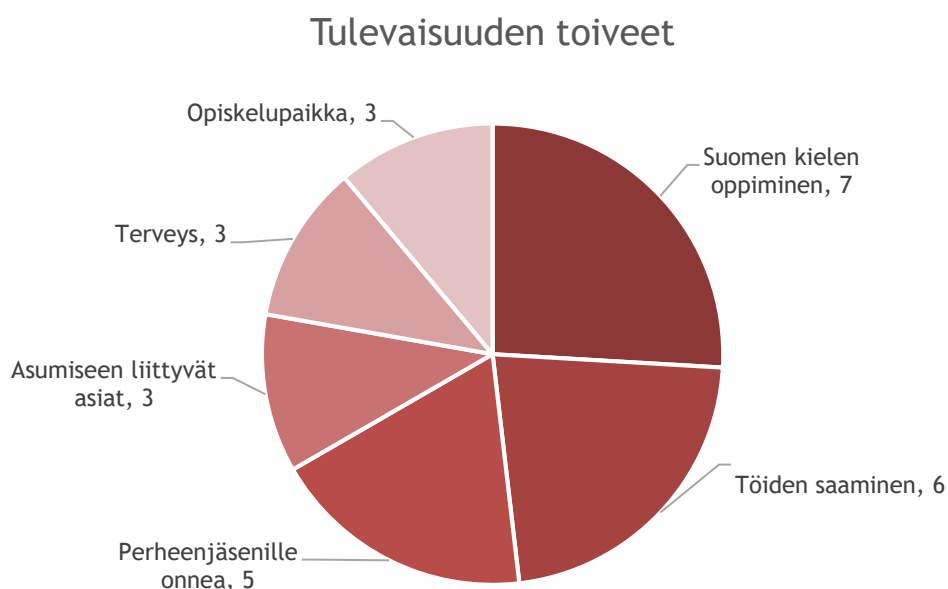
Kuusi haastateltua kertoi toiminnan selkeäksi vaikutukseksi suomen kielen oppimisen, ja moni nimesi sen myös tärkeimmäksi vaikutukseksi. Esimerkiksi yksi haastateltavista kertoi kielitaitonsa parantuneen sekä puhumisen että kirjoittamisen osalta, vaikka kirjoittaminen onkin hänen mielestään edelleen erityisen vaikeaa. Hän jatkoi, että kielitaidon parantuminen on mahdollistanut sen, että hän pystyy nykyään kommunikoimaan esimerkiksi naapurinsa kanssa. Moni haastateltava kehui Luova kirjoittaminen- ja Luetaan yhdessä-ryhmiä hyödylliseksi. Kyseisissä ryhmissä harjoitellaan suomen kieltä yhdessä valtaväestöön kuuluvien kanssa.

Puolet haastatelluista koki saaneensa WahvaNainen-toiminnassa yleisesti uutta tietoa. He kokivat pystyvänsä nykyisin hoitamaan itsenäisemmin ”kaikkia tehtäviä ja asioita”. Haastateltavista kaksi koki oppineensa tuntemaan myös oikeusjärjestelmää, ja toinen heistä kommentoi, että ”kun oppii tuntemaan lainsäädäntöä ja kieltä, kaikki muuttuu helpommaksi”. Lisäksi haastatellut kertoivat saaneensa tietoa naisten aktiviteeteista ja itsestä huolehtimisesta, sekä käsityksistä. Yksi henkilö jopa sanoi, että ”täällä voit oppia kaiken”.

Kolme seitsemästä työikäisestä haastatellusta oli saanut järjestön asiakkaana olon aikana opiskelu- tai työpaikan. Lisäksi haastatellut kertoivat, että heitä ”on ohjattu hakemaan töitä”, ja he ovat saaneet ammatillisia tietoja. Moni haastateltu koki, että heidän elinpiirinsä on laajentunut, koska he ovat oppineet tuntemaan uusia ihmisiä. Monet naiset olivat saaneet toiminnan kautta uusia ystäviä ja yksi henkilö kertoi, että hänen yksinäisyyden tunteensa on poistunut uusien ystävien myötä.

5.3 Asiakkaiden tulevaisuuden toiveet

Kysyin asiakkailta heidän tulevaisuuden toiveistaan koskien heidän omaa elämäänsä (kuvio 5). Ehdottomasti eniten mainintoja sai suomen kielen oppiminen, sillä puolet haastatelluista kertoi haluavansa oppia suomea enemmän. Yksi haastateltu tarkensi, että haluaa oppia suomea ”todella hyvin, jotta pärjää yhteiskunnassa ja voi osallistua keskusteluihin”. Lisäksi lähes kaikki työikäiset haastatellut toivoivat saavansa töitä. Yhdellä heistä oli haaveissa työ, jossa voi puhua paljon, toisella hoitotyö, kolmas haaveili työstä kierrätyskeskuksessa, neljännellä oli haaveena perustaa oma kahvila tai ravintola, viides sanoi haluavansa töitä, koska ”kun on koko ajan kotona, on surullinen ja ikävä kotimaata”, ja kuudes halusi pärjätä omillaan, jottei tarvitsisi käydä sosiaalitoimistossa ja saada avustuksia. Hän jatkoi, että Kelassa asiointiin menee valtavasti aikaa.

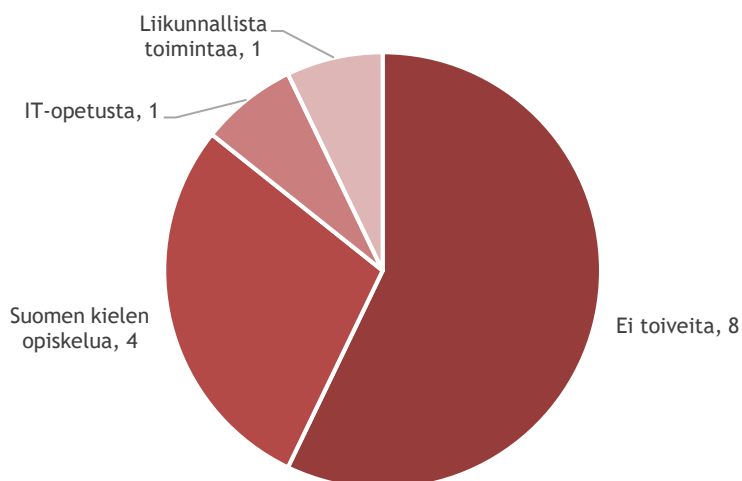

Kuvio 5. Asiakkaiden tulevaisuuden toiveet.

Viisi haastatelluista toivoi onnea perheenjäsenilleen. Toiveissa oli, että perheenjäsenet pysyisivät terveinä, ja että lapset pääsisivät opiskelemaan ja naimisiin. Yksi henkilö toivoi, että hänen lapsensa pääsisi käymään hänen luonaan Suomessa ja toinen haaveili matkasta lapsensa ja lapsenlapsensa luokse ulkomaille. Kolmella henkilöllä oli asumiseen liittyviä toiveita; toivottiin suurempaa asuntoa, muuttoa ja pysyvää asuinpaikkaa Suomessa. Yhtä moni toivoi pysyvänsä terveenä. Kolme ihmistä toivoi myös opiskelupaikkaa. Parilla haastatellulla oli toiveita harrastuksiin ja matkailuun liittyen; yksi haluaisi oppia lisää käsitöistä ja maalaamisesta, ja toinen haluaisi ”reissata ympäri maailmaa ja nauttia eläkeajasta”. Yksi henkilö toivoi voivansa auttaa muita, koska hän on sosiaalinen ihminen ja hänellä olisi paljon kokemuksia jaettavana. Toinen haastateltava kertoi, että haluaisi kirjoittaa lehteen. Yhdellä henkilöllä ei ollut itseensä liittyviä henkilökohtaisia unelmia.

Haastateltavilta kysyttiin myös ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi (kuvio 7). Yli puolella haastatelluista ei ollut kehittämisehdotuksia tai he sanoivat olevansa tyytyväisiä toimintaan. Kehittämisehdotuksia oli kuudella henkilöllä, ja eniten mainintoja sai suomen kielen opiskelu. Haastateltavista yksi sanoi haluavansa harjoitella vielä nykyistä enemmän suomen kielen kirjoittamista järjestön ryhmissä. Toisen mielestä kieliryhmissä pitäisi olla nykyistä enemmän oppimateriaalia. Kolmannen haastatellun mukaan Luetaan yhdessä-ryhmässä yhdellä opettajalla on nykyisin liikaa opiskelijoita; määrän pitäisi pudota neljästä-viidestä opiskelijasta kahteen. Tätä hän toivoi, jotta opettajalla olisi enemmän aikaa keskittyä hänen opiskeluunsa. Neljäs henkilö toivoi, että Niceheartsilla on jatkossakin kieliryhmiä.

Toiminnan kehittämisehdotukset

Kuvio 6. Asiakkaiden ehdotukset toiminnan kehittämiseksi.

Yksi haastateltu toivoi lisää opetusta tietokoneiden käyttöön, erityisesti ohjelmien käyttöön ja kopioiden ottamiseen. Eräs toinen haastateltu korosti, että WahvaNainen-toimintamallissa tulisi olla jatkossakin tarjolla ohjausta ja neuvontaa. Yksi haastateltu haluaisi, että järjestö tarjoaisi liikunnallista toimintaa. Muita mainittuja asioita olivat halu osallistua lasten kanssa leirille; se, että sosiaalitoimi korvaisi bussikortin; käsitöiden tekeminen; ja tilojen siisteyteen panostaminen. Yksi asiakas muistutti, että ”aina pitäisi kehittyä, ettei mene rutiiniksi”.

6 Johtopäätökset

Tässä kappaleessa peilaan uutta, aineiston kautta saamaani tietoa aikaisempaan tutkimustietoon. Käsittelen asioita samassa järjestyksessä kuin edeltävässä tulokset-luvussa.

6.1 Elämäntilanteen haasteet ennen asiakkuutta ja asiakkaaksi tuleminen väylä

Asiakkaiden elämäntilanteissa ennen asiakkuutta oli paljon eroavaisuuksia, mutta myös yhteneväisyyksiä. Kaikilla oli ollut yksi tai useampi elämäntilanteeseen liittyvä haaste, joka oli johtanut WahvaNainen-toimintamallin asiakkuuteen. Monilla se oli ollut yksinäisyys ja sosiaalisten verkostojen pienuus. Yksinäisyyden maininneista naisista suurimmalla osalla oli perhe, mutta heillä ei ollut ollut juuri muuta sosiaalista kanssakäymistä, ja he kertoivatkin yksinäisyytensä syyksi yksin kotona olemisen, kun mies oli töissä ja lapset koulussa. Yksin kotona olo oli johtanut joidenkin naisten kohdalla myös siihen, ettei heidän kielitaitonsa kohentunut, koska perheenjäsenet puhuivat vain taustamaan kieltä. Suurimmalla osalla haastatteluun osallistuneista naisista oli puutteita suomen kielen taidossa, ja monilla suomen kielen oppiminen oli pääsyy osallistua toimintaan. Kaksi haastateltua kertoi päätyneensä toiminnan pariin työttömyyden takia.

Nämä kaikki edellä mainitut seikat; kielitaito-ongelmat, tunne ulkopuolisuudesta ja hatarat suhteen valtaväestöön, yksinolo kotona ja työpaikan puuttuminen, ovat syitä, jotka tutkija Irja Pietilä on maininnut kulttuurin sopeutumismotivaatiota alentaviksi (Pietilä 2010, 140-159.) Lisäksi kielitaidon puute ja sosiaalisten verkostojen pienuus on todettu olevan merkittävimpiä työllistymisen esteitä (Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019 ja valtioneuvoston periaatepäätös Valtion kotouttamisohjelmasta 2016, 38; Nieminen 2015, 121). Kotoutumisessa taas nähdään olevan oleellista työpaikan saaminen ja tiedot ja taidot yhteiskunnassa toimimisesta (Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019 ja valtioneuvoston periaatepäätös Valtion kotouttamisohjelmasta 2016, 18; Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010). Haastatelluilla asiakkaista usealla oli ollut vaikeuksia toimia yhteiskunnassa ja hoitaa omia

asioitaan itsenäisesti. Yhteenvedon omaisesti voisi sanoa, että naisilla oli elämässään haasteita, jotka vaikeuttivat heidän kotoutumistaan ja sopeutumistaan suomalaiseen yhteiskuntaan. Asiakkaiden tarve järjestön tarjoamiin kotoutumista tukeviin palveluihin käy yksiin tutkimustiedon (Nieminen & Larja 2015, 53-54) kanssa, jonka mukaan 11 prosenttia maahan muuttaneista koki tarvitsevansa viranomaisten tarjoamien palveluiden lisäksi järjestöjen tarjoamia kotoutumista edistäviä kursseja tai toimintaa.

Haastatelluista naisista osa oli kokenut kärsineensä masennuksesta, väsymyksestä ja surullisuudesta. Tutkimustieto saa tästä vahvistusta, sillä tutkimuksissa on todettu, että maahan muuttaneet kärsivät valtaväestöä enemmän psyykkisistä ongelmista, ja erityisesti Lähi-idästä ja Pohjois-Afrikasta kotoisin olevilla on huolestuttavan paljon psyykkistä oireilua (Koponen ym. 2015, 161).

WahvaNainen-toimintamallin työntekijöiden mukaan suurin osa asiakkaista tulee heille eri viranomaisten ohjaamana. Haastatteluissa kävi kuitenkin yllättäen ilmi, että viisi henkilöä oli kuullut toiminnasta ystäviltään ja tuttaviltaan. Tästä voisi vetää johtopäätöksen, että toimintamallin työstä on pidetty ja sitä on suositeltu eteenpäin myös asiakkaiden omissa verkostoissa.

6.2 Asiakkaiden kokemukset suhteessa työn tavoitteisiin

Lähes kaikki haastatellut naiset nimesivät WahvaNainen-toimintamallin vaikutukseksi ajatusten ja tunteiden muuttumisen sekä motivaation kasvun. Tässä kohtaa toimintamallin voi nähdä vastanneen asiakkaiden tarpeisiin; suurin osa asiakkaista koki itsensä yksinäisiksi, masentuneiksi, surullisiksi ja/tai väsyneiksi ennen toimintaan tuleamista, ja toimintamalli on poistanut ja lieventänyt näitä tuntemuksia. Asiakkaiden tunteiden muuttumiseen olivat vaikuttaneet heidän kertomansa mukaan muun muassa seuraavat asiat: positiivisten asioiden läpikäynti, positiivinen ja hyväksyvä ilmapiiri, uusien asioiden oppiminen ja niiden kautta tunneomien kykyjen vahvistumisesta, ongelmien ratkeaminen, luottamuksen lisääntyminen, ”oman itsensä löytäminen”, itsevarmuuden lisääntyminen, nuorten ihmisten seurassa oleminen sekä energian palautuminen ja itsensä tunteminen tehokkaaksi. Yhteenvetona voisi sanoa, että edeltävät tekijät ovat vahvistaneet asiakkaiden voimaantumista. Juha Siitonen määrittelee (1997, 118-157) voimaantumisen osa-alueita olevan muun muassa toivotut tulevaisuuden tilat, minäkäsitys, itseluottamus, itsearvostus, tehokkuususkomukset, hyväksyntä, arvostus, luottamus, kunnioitus, ilmapiiri, toimintavapaus, yhteistoiminta, kollegiaalisuus, tasa-arvoisuus, säätelevä ja energisoiva toiminta, positiivinen lataus, toiveikkuus, eettisyys ja ihmisen äänen

kuunteleminen. WahvaNainen-toimintamallin työ on vahvistanut erittäin monia näistä osa-alueista, joten toimintamallin voi nähdä saavuttaneen tavoitteensa asiakkaiden voimaantumisen tukijana.

Monet haastatelluista mainitsivat toimintamallin työn vaikutukseksi kielitaidon kohentumisen. Heistä moni koki sen myös tärkeimmäksi vaikutukseksi. Haastatellut tarkensivat, että kielitaito on esimerkiksi tärkeä väylä ystävyysuhteiden luomiseksi valtaväestöön kuuluviin. Haastatellut halusivat siis luoda vuorovaikutussuhteita valtaväestöön, mitä pidetään merkityksellisenä sopeutumisprosessissa (Pietilä 2000, 211-212). Lisäksi kielitaitoa pidetään monella tapaa tärkeänä kotoutumisen ja sopeutumisen tekijänä, erityisesti työllistymisen näkökulmasta (Pietilä 2010, 198-200; Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019 ja valtioneuvoston periaatepäätös Valtion kotouttamisohjelmasta 2016, 38; Nieminen 2015, 121). Monia mainintoja sai myös erilaisten uusien taitojen oppiminen; haastatellut kokivat saaneensa yleisesti uutta tietoa ja pystyvänsä hoitamaan nykyään asioita joko täysin itsenäisesti tai aiempaan verrattuna vähemmän tuettuna.

Haastatellut naiset olivat saaneet toimintamallissa myös uusia ystäviä ja tuttavuuksia ja sitä kautta heidän elinpiirinsä oli laajentunut. WahvaNainen-toimintamallin työn tavoitteista siis myös verkostojen ja vertaistuen luominen naisten välille oli toteutunut, ainakin osan naisista kohdalla. Kolme haastateltua oli myös saanut töitä toimintamallin avulla, mitä pidetään yhtenä tärkeimpänä kotoutumiseen vaikuttavana seikkana (Nieminen 2015, 122).

Yhteenvetona voi todeta, että WahvaNainen-toimintamalli on saavuttanut tavoitteensa maahan muuttaneiden naisten syrjäytymisen ennaltaehkäisyssä, kotoutumisen edistämässä, voimaantumisen ja osallisuuden tukemisessa, sekä verkostojen ja vertaistuen luomisessa naisten välille.

6.3 Kehittämissideoita

Edeltävän alaluvun valossa ei ole yllättävää, että yli puolet haastatelluista koki olevansa tyytyväisiä WahvaNainen-toimintaan sellaisena kuin sitä nyt järjestetään. Neljä haastateltua halusi kuitenkin lisätä suomen kielen opiskelua tai muuttaa sen käytänteitä; suomen kielen opiskelua kaivattiin lisää, yksilökohtaisempana ja monipuolisemmin materiaalein toteutettuna. Asiakkaiden toive on tärkeä kehittämisen kohde, sillä kuten aiemmin on todettu, suomen kielen oppiminen on oleellista kotoutumisen ja sopeutumisen näkökulmasta, koska se mahdollistaa verkostojen luomisen valtaväestöön ja helpottaa töiden saamista (Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019 ja valtioneuvoston periaatepäätös Valtion kotouttamisohjelmasta

2016, 38; Nieminen 2015, 121; Pietilä 2010, 198-200). Tutkielman tulosta maahan muuttaneiden kielienopetuksen tarpeesta tukee UHT-tutkimus, jossa todettiin, että maahan muuttaneista 17 prosenttia kokee kielikurssit riittämättöminä (Nieminen & Larja 2015, 53-54). Lisäksi kaksi haastatelluista toivoi, että yhteiskunnassa toimimisen käytännöllisiä taitoja opeteltaisiin lisää. Tämä tarve on myöskin oleellinen kehittämiskohde, sillä taidot yhteiskunnassa toimimisessa on määritelty kotoutumisen keskeisenä mahdollistajana Laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010).

Näkisin, että edellä mainittujen kielen ja yhteiskunnallisten taitojen oppimisen sekä toimintaan osallistuvien naisten välisen vuorovaikutuksen mahdollistamisen lisäksi kotoutumista ja voimaantumista edistävissä työssä olisi tärkeää panostaa toimiin, jotka lisäävät maahan muuttaneiden ja valtaväestöön kuuluvien välistä vuorovaikutusta. Vaikutuinnäytetyöprosessin aikana siitä, kuinka merkittävä tekijä sosiokulttuurinen oppiminen voi olla maahan muuttaneiden kotoutumisen ja kulttuuriin sopeutumisen näkökulmasta, mutta myös valtaväestön kulttuurillisen oppimisen ja ymmärryksen lisääjänä. Sosiokulttuurinen oppiminen vaikuttaa olevan väylä onnistuneeseen integraation toteutumiseen; tilanteeseen, jossa sekä maahan muuttaneet että vastaanottavan yhteiskunnan valtaväestö muuttuvat, kehittyvät ja hyväksyvät toisensa. Olen tutkijoiden kanssa samaa mieltä (mm. Pietilä 2000), että eri taustoista tulleita ihmisiä tulisi saattaa vahvemmin yhteen eri sektoreiden toiminnoissa, ja tähän kaivattaisiin mielestäni lisää ennakkoluulottomia hankkeita, kokeiluja ja käytäntöjä.

7 Pohdinta ja oman oppimisen arviointi

Tämän opinnäytetyön tekeminen on ollut minulle merkityksellinen oppimisprosessi. Koen oppivani parhaiten itse kokeilemalla ja tekemällä, ja opinnäytetyöprosessia eteenpäin viedesäni taitoni tiedonhankintaan ja tutkielman toteuttamiseen kasvoivat. Lisäksi ymmärrykseni tieteellisen tiedon luonteesta, laadullisen tutkimuksen menetelmistä ja tutkimusten ja tutkielmien luotettavuudesta ja eettisyydestä syvenivät ja laajenivat. Koen, että osaan tämän opinnäytetyöprosessin jälkeen tulkita ja arvioida paremmin tutkielmia ja tieteellisiä tutkimuksia. Opinnäytetyöprosessissa koin erityisen haastavaksi, mutta samalla opettavaiseksi aiheen ja teoreettisen taustan rajaamisen. Haastatteluaineistoni oli hyvin laaja ja heterogeeninen; haastatteluun osallistuneiden naisten taustamaat, iät, toimintaan osallistumisen syyt, tarpeet ja tulevaisuuden toiveet poikkesivat paljon toisistaan, ja minulle tuotti paljon haasteita hahmottaa aineistoni punainen lanka ja keskeisimmät käsitteet. Onnistuin siinä kuitenkin vähitellen haastatteluaineistoa analysoimalla, jolloin totesin haastattelemini naisten elämässä olevan yhteneväisyyksiä ja vertailukohtaa aiempaan tutkimustietoon ja teoriaan.

WahvaNainen-toimintamallin koordinaattorin arvioinnin (liite 2) mukaan opinnäytetyöni on onnistunut ja hyödyttää toimintamallia monella tapaa. Koordinaattorin arvioinnista käy ilmi, että tutkielmaani tullaan käyttämään toimintamallin palveluohjauksen ja ryhmätoimintojen asiakaslähtöiseen kehittämiseen sekä työn vaikuttavuuden osoittamiseen.

Mitä enemmän luin aiheesta ja mitä enemmän paneuduin aineistoon, sitä tärkeämmäksi ja merkittävämmäksi koin opinnäytetyöni aiheen. Opinnäytetyön harjoitusluonteesta huolimatta (Tuomi & Sarajärvi, 2003, 87) koin, että opinnäytetyöni tekeminen oli merkittävää monella tasolla; oman oppimiseni lisääjänä, WahvaNainen-toimintamallin asiakkaiden osallisuuden mahdollistajana, WahvaNainen-toimintamallin työn kehittäjänä, sekä yhteiskunnallisen tiedon tuottajana. Opinnäytetyöni kautta toivon voivani innostaa seuraavia tutkimusten ja tutkielmien tekijöitä jatkamaan maahan muuttaneiden kotoutumisen, kulttuuriin sopeutumisen ja sosiokulttuurisen oppimisen tutkimista.

Lähteet

Painetut lähteet

Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Tampere: Vastapaino, 33, 39, 97.

Alitolppa-Niitamo, A., & Säävälä, M. 2013. Johdattelua kirjan teemoihin. Teoksessa: Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim) 2013. Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Fram, 7.

Eskola, J. 2010. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa: Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-Kustannus, 182–183.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino, 213–215.

Gothóni, R. & Siirto, U. 2016. Johdanto: Pakolaisuus muuttuvassa maailmassa. Teoksessa: Gothóni, R. & Siirto, U. (toim.) 2016. Pakolaisuudesta kotiin. Helsinki: Gaudeamus, 9–10.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino, 47.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi, 203.

Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi 2009. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Helsinki, 18–21.

Liebkind, K. 2000. Kun kulttuurit kohtaavat. Teoksessa: Liebkind, K. (toim.) 2000. Monikulttuurinen Suomi. Etniset suhteet tutkimuksen valossa. Helsinki: Gaudeamus, 19.

Raunio, K. 2009. Olennainen sosiaalityössä. Helsinki: Gaudeamus, 175–177.

Ruusuvuori & Tiittula (toim.) 2005. Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 10.

Schubert, C. 2013. Kotoutumisen psykologiaa. Teoksessa: Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. (toim) 2013. Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Väestöliitto. Vaasa: Fram, 63–64, 66, 72.

Säävälä, M. 2011. Perheet muuttoliikkeessä: Perustietoa maahan muuttaneiden kohtaamiseen. Väestöntutkimuslaitos Katsauksia E 41/2011. Väestöliitto, 9, 35, 53.

Tuomi, J. ja Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi, 87, 108, 117.

Sähköiset lähteet

Berry, J. W. 1997. Immigration, acculturation, and adaption. *Applied Psychology*, 46, 5–68. Viitattu 01.12.2017. <http://www.ucd.ie/mcri/resources/Dermot%20Ryan%20Reading.pdf>

Berry, J.W., Poortings, Y.H., Segall, M.H., Dasen, P.R. 2002. *Cross-Cultural Psychology*.

Research and Applications. Second Edition. Cambridge: Cambridge University Press, 371. Viitattu 1.3.2018. https://www.tsu.ge/data/file_db/faculty_psychology/Cross-Cultural%20Psychology.pdf

Garcés-Mascareñas, B. & Penninx, R. 2016. Integration Processes and Policies in Europe. Contexts, Levels and Actors. IMISCOE Research Series. Heidelberg: SpringerOpen, 11, 14. Viitattu: 15.12.2017. https://pure.uva.nl/ws/files/4504999/167651_496024.pdf

Harakkamäki, L. 2007. Seitsemän maahanmuuttajanaisen polku työhön. Teoksessa: Martikainen, T. & Tiilikainen, M. (toim.) 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Väestöliitto, 379. Viitattu: 15.12.2017. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ffdb451a40aad09df0040c79f33485b8/1519047777/application/pdf/386433/Maahanmuuttajanaiset_e.pdf

Hänninen, K. 2007. Palveluohjaus: Asiakaslähtöistä täsmäpalvelua vauvasta vaariin. Stakesin raportteja 20/2007. Sosiaali- ja terveysalan kehittämiskeskus Stakes, 11–12, 28, 45. <https://julkari.fi/bitstream/handle/10024/75697/R20-2007-VERKKO.pdf?sequence=1>

Jaakkola, M. & Reuter, A. 2007. Maahanmuuttajanaiset entisen Neuvostoliiton alueelta. Resurssit ja sijoittuminen työmarkkinoille. Teoksessa: Martikainen, T. & Tiilikainen, M. (toim.) 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ, 356–357. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ffdb451a40aad09df0040c79f33485b8/1519047777/application/pdf/386433/Maahanmuuttajanaiset_e.pdf

Kaksisuuntainen kotoutuminen-tavoiteohjelma 2015. Uudenmaan liiton julkaisuja B 52 - 2015. 8, Viitattu 27.11.2017. https://www.uudenmaanliitto.fi/files/17194/Kaksisuuntainen_kotoutuminen_tavoiteohjelma.pdf

Kansalaisyhteiskunnan määritelmä ja sisältö 2017. Kansalaisyhteiskunta. Viitattu 13.12.2017. <https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/kansalaisyhteiskunta>

Koponen, P., Jokela, S., Skogberg, N., Castaneda, A., Suvisaari, J., Laatikainen, T. & Koskinen, S. 2015. Terveys. Teoksessa: Nieminen, T., Sutela, H. & Hannula, U. 2015. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Tilastokeskus, Väestö 2015, 161. Viitattu: 15.12.2017. https://www.tilastokeskus.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluetteloyyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf

Kulttuurisensitiivinen työote sosiaali- ja terveystalouksissa 2017. THL. Viitattu 20.06.2017. <https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus/maahanmuuttajien-palvelut/kulttuurisensitiivinen-tyoote-sosiaali-ja-terveyspalveluissa>

Maahanmuuttajat väestössä 2017. Tilastokeskus. Viitattu 27.11.2017. https://www.tilastokeskus.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa.html#tab1485503695201_1
Ulkomaalaistaustaiset 2017. Tilastokeskus. Viitattu 27.11.2017. <https://www.tilastokeskus.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalaistaustaiset.html>

Martikainen, T. & Tiilikainen, M. 2007. Maahanmuuttajanaiset: Käsitteet, tutkimus ja haasteet. Teoksessa: Martikainen, T. & Tiilikainen, M. (toim.) 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Väestöliitto, 17–19, 24. Viitattu: 15.12.2017. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ffdb451a40aad09df0040c79f33485b8/1519047777/application/pdf/386433/Maahanmuuttajanaiset_e.pdf

Martikainen, T. & Tiilikainen, M. 2007. Yhteenvedo ja keskustelu. Teoksessa: Martikainen, T. & Tiilikainen, M. (toim.) 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ. Väestöliitto, 401–402. Viitattu: 15.12.2017. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ffdb451a40aad09df0040c79f33485b8/1519047777/application/pdf/386433/Maahanmuuttajanaiset_e.pdf

Nicehearts ry: Meidän tarina 2018. Viitattu: 10.01.2018. <http://www.nicehearts.com/nicehearts/>

Nicehearts ry: WahvaNainen-toimintamalli 2017. Viitattu: 15.12.2017. <http://www.nicehearts.com/nicehearts/>

Nieminen, T. 2015. Työttömyys ja työvoiman ulkopuolella olevat. Teoksessa: Nieminen, T., Sutela, H. & Hannula, U. 2015. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Tilastokeskus, Väestö 2015, 121–122. Viitattu: 15.12.2017. https://www.tilastokeskus.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf

Nieminen, T. & Larja, L. 2015. Kielitaito. Teoksessa: Nieminen, T., Sutela, H. & Hannula, U. 2015. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Tilastokeskus, Väestö 2015, 53–54. Viitattu: 15.12.2017. https://www.tilastokeskus.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf

Pietilä, I. 2010. Intercultural Adaptation as a Dialogical Learning Process. Motivational factors among the short-term and long-term migrants. Väitöskirja. Acta Universitatis Tamperensis 1523, 85, 140–159, 193–194, 198–200, 211–212. Tampere: Tampere University Press. <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/66616/978-951-44-8089-8.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Pyykkönen, M. 2007. Naiset maahanmuuttajien yhdistyksissä. Teoksessa: Martikainen, T. & Tiilikainen, M. (toim.) 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ, 109. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/ffdb451a40aad09df0040c79f33485b8/1519047777/application/pdf/386433/Maahanmuuttajanaiset_e.pdf

Selvitys maahanmuuttajanaisten ja -miesten asemasta ja sukupuolten tasa-arvosta 2016. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2016:53, 9–11. Viitattu 01.02.2018. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75403/RAP%202016_53.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Siitonen, J. 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulu: Oulun yliopisto, 61, 93, 118–157. Viitattu 7.1.2018. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn951425340X.pdf>

Solmitut avioliitot 2016. Tilastokeskus. Viitattu 27.01.2018. <https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/perheet/solmitut-avioliitot.html>

Sue, D.W. & Sue, D. 2008. Counseling the Culturally Diverse. Theory and practice. 5. painos. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, inc, 243. https://endahfebriantofiles.wordpress.com/2015/06/derald_wing_sue_david_sue_counseling_the_culturbookzz-org.pdf

Sukupuolisensitiivisyys 2017. Setlementtiliitto. Viitattu 20.06.2017. Saatavilla: <https://www.setlementti.fi/sukupuolisensitiivisyys/sukupuolisensitiivisyys3/>

Sutela, H. & Larja, L. 2015. Maahanmuuton syyt. Teoksessa: Nieminen, T., Sutela, H. & Hannula, U. 2015. Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi Suomessa 2014. Tilastokeskus, Väestö 2015, 16. Viitattu: 15.12.2017. https://www.tilastokeskus.fi/tup/julkaisut/tiedostot/julkaisuluettelo/yyti_uso_201500_2015_16163_net.pdf

Tiilikainen, M. 2007. Somaliäidit ja transnationaalinen perhe. Teoksessa: Martikainen, T. & Tiilikainen, M. (toim.) 2007. Maahanmuuttajanaiset: Kotoutuminen, perhe ja työ, 266. http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/6bd70558d22ad9fc08c57ad0785aec7b/1524745470/application/pdf/386433/Maahanmuuttajanaiset_e.pdf

Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016-2019 ja valtioneuvoston periaatepäätös Valtion kotouttamisohjelmasta 2016. Työ- ja elinkeinoministeriö. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 45/2016, 14–15, 18, 22, 38, 51. Viitattu 15.01.2018. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79075/TEMjul_45_2016_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Virallislähteet

1386/2010. Laki kotoutumisen edistämisestä. Helsinki 2010.

Kuviot

Kuvio 1. Ulkomaalaistaustaiset yhteensä. Lähde: Tilastokeskus.	7
Kuvio 2. Akkulturaatiostrategiat John W. Berryn (1997, 10) mukaan.	10
Kuvio 3. Elämäntilanteen haasteet ennen asiakkuutta.	22
Kuvio 4. Asiakkaiden kokemukset toimintamallin vaikutuksista heidän elämäänsä.....	23
Kuvio 5. Asiakkaiden tulevaisuuden toiveet.....	25
Kuvio 6. Asiakkaiden ehdotukset toiminnan kehittämiseksi.....	26

Liitteet

Liite 1: Haastattelulomake	38
Liite 2: WahvaNainen-toimintamallin koordinaattorin arviointi	40

Liite 1: Haastattelulomake

HAASTATTELULOMAKE

1. Nimi (tulee vain järjestön käyttöön, ei ulkopuolisille)
2. Mistä olet kotoisin?
3. Milloin olet tullut Suomeen?
4. Missä asut?
5. Koulutushistoria
6. Työhistoria
7. Minkälainen perheesi on?
8. Muuta elämäntarinasta kerrottavaa?
9. Minkälainen oli elämäntilanteesi ennen Niceheartsille tuloa?
10. Mistä kuulit Niceheartsin toiminnasta?
11. Mikä oli syy tuloosi Niceheartsille / syyt sille, että osallistut toimintaan?
12. Mihin Niceheartsin ryhmiin olet osallistunut ja kuinka kauan?
13. Oletko osallistunut henkilökohtaiseen ohjaukseen? Minkälaisissa asioissa? Kenen kanssa olet asioinut?
14. Mikä on elämäntilanteesi tällä hetkellä?
15. Miten Niceheartsin ryhmiin osallistuminen tai ohjaus on vaikuttanut elämääsi?
16. Millaista muutosta olet huomannut itsessäsi, kun olet osallistunut toimintaan?
17. Onko motivaatiosi kasvanut Niceheartsin toimintaan osallistumisen jälkeen?

18. Onko Niceheartsin toiminta vaikuttanut työllistymiseesi? Kuinka se on vaikuttanut?
19. Koetko, että Niceheartsin toiminta on vahvistanut elämäntilannettasi?
20. Mikä on parhain muistosi Nicehearts ry:ltä?
21. Mikä on tulevaisuuden unelmasi/suunnitelmasi?
22. Mitä muuta haluaisit sanoa/kertoa?

Kiitos ajastasi ja tarinasi jakamisesta!

Liite 2: WahvaNainen-toimintamallin koordinaattorin arviointi

19.3.2018

Anu Seppälä opinnäytetyö; Maahan muuttaneiden naisten kokemuksia WahvaNainen toimintamallista.

”Täällä voit oppia kaiken”

Laurean opiskelija Anu Seppälä teki opinnäytetyön Nicehearts ry, WahvaNainen- toimintamallille keväällä 2018. WahvaNainen kohderyhmää ovat kaikkein heikoimmassa asemassa ja erityisen tuen tarpeessa olevat eri etnisen taustan omaavat naiset. Kokonaisvaltaisen ja yksilöllisen palveluohjauksen, vertaisryhmä- ja vapaaehtoistoiminnan avulla naiset vahvistuvat sosiaalisesti ja heidän yhteisöllisyyden tunteensa vahvistuu.

Saamme rahoituksen toimintaan Stean (Sosiaali- ja terveystieteiden avustuskeskus) kautta. Rahoitus myönnetään kolmeksi vuodeksi kerrallaan, vaikka sitä joutuu hakemaan joka vuosi uudelleen. Hakemuksessa kiinnitetään huomiota toiminnan tuloksiin ja mallin vaikuttavuuteen maahanmuuttajataustaisten naisten elämässä.

WahvaNainen-toimintamallin koordinaattorin arvioinnin mukaan opinnäytetyö on onnistunut ja hyvin toteutettu. Toimintamallin koordinaattorin ja työntekijöiden mukaan opinnäytetyö osoittaa WahvaNainen-toimintamallissa tehdyn työn ja toiminnan vastaavan toimintamallille asetettuihin tavoitteisiin. Lisäksi opinnäytetyö tuottaa yhdistykselle sekä työntekijöille tärkeää tietoa WahvaNainen-toimintamallin kehittämistä varten, ja opinnäytetyön johtopäätöksiä tullaan käyttämään niin toimintamallin palveluohjauksen kuin ryhmätoimintojenkin kehittämiseen. Samoin opinnäytetyön antamia tuloksia tullaan käyttämään, kun syksyllä 2018 haemme jatkoa WahvaNainen- toimintamallille.

Marja-Liisa Rintala-Ahl puh. 0440 671 419

WahvaNainen-toimintamallin koordinaattori

marja-liisa.rintala-ahl@nicehearts.com